Poštnina plačana v gotovini.

Cena Din 1·—

Izhaja vsak dan zjutraj razven v ponedeljkih in dnevih po praznikih. — Posamezna številka Din 1·—, na 16 straneh Din 2·—, mesečna naročnina Din 20·—, za tujino Din 30·—. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva ulica 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71

Jugoslovan

Rokopisov ne vračamo. — Oglasi po tarifi in dogovoru.

Uprava
v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68. Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 24, telefon 29-60. V Celju: Slomškov trg 4. Pošt. ček. rač.: Ljubljana 15.621.

Št. 165 | Ljubljana, sobota, dne 13. decembra 1930 | Leto I.

Svečana potrditev jugoslov.-grškega prijateljstva

Pomembna govora g. Mihalakopulosa in dr. Marinkovića na banketu v Atenah - Grčija goji napram Jugoslaviji samo čustvo globoke in vdane zvestobe - Obe državi moreta pri delu za mir in napredek računati druga na drugo - Prisrčne prireditve v čast Jugoslavije in dr. Marinkovića

Atene, 12. decembra. AA. Na banketu, ki ga je snoči priredil v imenu grške vlade grški minister zunanjih zadev g. Mihalakopulos na čast jugoslovanskemu ministru zunanjih zadev dr. Vojislavu Marinkoviću in njegovi gospe v hotelu »Grande Bretagne«, je bilo 150 povabljenih, **med njimi vsi člani grške vlade in osobje jugoslovanskega poslaništva ter spremstvo dr. Marinkovića.** Minister Mihalakopulos je imel to-le zdravico:

Zdravica grškega zunanjega ministra

»Veliko veselje čutim, da morem biti danes tolmač grške vlade, parlamenta in vsega grškega naroda v izražanju prisrčne dobrodošlice gospe Marinkovićevi in Vaši ekscelenci, **zastopniku prijateljske države, do katere goji Grčija samo iskreno in globoko zvestobo.** Naši državi, gospod minister, sta v svojih plemenitih bojih za dosego neodvisnosti in narodnega edinstva prestali toliko etap in njuna zgodovina je tako veličastna, da se lahko pohvali z mnogimi herojskimi peripetijami. Nekdaj združeni na bojnih poljanah sta z vsemi silami nadaljevali v miru delo pacifizma za blagostanje človeštva. Njun trud na tej poti naj bi zagotovil blagostanje v tem delu Evrope, ki je pretrpel toliko preizkušenj v prejšnjih stoletjih, odstranil lojalno vse posledice tekmovanja in nasprotja, ki jih je preteklost pustila. **Obe naši državi nimata pred očmi nič drugega kakor okrepitev razmerja z vsemi svojimi sosedi in to bo privedlo do velikega in solidnega razvoja in vzajemnega sodelovanja v intelektualnem, gospodarskem in socijalnem življenju Balkana.** V vas, gospod minister, pozdravljam preizkušenega in prepričanega apostola take inicijative in dvigam to-le čašo na zdravje Njunih Veličanstev kralja in kraljice Jugoslavije, kraljevskega doma in velike in junaške nacije jugoslovanske in na zdravje Vaše ekscelence in Vaše gospe soproge.

Na to zdravico je odgovoril dr. Marinković:

Odgovor dr. Marinkovića

Globoko sem ganjen nad besedami, ki ste jih izvolili reči v srečo mojega vzvišenega gospodarja Nj. Vel. kralja in Nj. Vel. kraljice, kraljevske rodbine, našega naroda in mojih skromnih uslug za okrepitev razmerja med obema našima narodoma. To razmerje je davnega datuma in tvori del zgodovine naših držav. To je eno izmed jamstev za njuno stalnost in trajnost. **Obe naši državi sta imeli velike skupne ideale v prošlosti, imata jih tudi v sedanjosti in imeli jih bosta tudi v bodočnosti. Imata to plemenito ambicijo, biti v tem delu sveta, kjer sta, element miru in napredka.** Z vztrajanjem v doseganju miroljubnih idealov, idealov vseh ljudi, ki dobro mislijo, težita obe po tem, da ustvarita v teh krajih, ki so toliko prestali v zgodovini, **stanje miroljubnega sodelovanja in medsebojnih pogodb, ki bo edino moglo oploditi njuno dolgo borbo v preteklosti** za njuno eksistenco in narodno neodvisnost in žrtve, ki sta jih zato prestali.

Balkanski narodi morejo dokumentirati, da so se borili za narodno svobodo in neodvisnost držav in da je to bilo v interesu celokupne zajednice civiliziranih narodov. Obe naši državi se ne bosta ogibali izvrševanja svojih dolžnosti za dosego smotra, ki je podlaga njune politike. **Gotov sem tega, da smemo pri tem delu računati drug na drugega.** Vem, da je to mišljenje tudi g. predsednika ministrskega sveta, ki je dolgoleten in preizkušen prijatelj moje države, **pri katerem sem vedno pri vsakem srečanju opazil istovetnost pojmovanja mednarodnega položaja in vloge, ki jo imata obe naši državi.** Izražajoč svojo zahvalo grški vladi in Vam, g. minister, za tako prisrčni sprejem, ki ste ga pripravili gospe Marinkovićevi in meni v svoji slavni prestolnici, dvigam čašo na zdravje Njegove ekscelence predsednika grške republike in na srečo ter napredek grškega naroda.«

Po banketu je bil svečan sprejem, ki se ga je udeležilo 800 povabljencev. Med njimi so bili seveda zastopniki diplomatskega zbora in ugledni člani atenske družbe in zastopniki političnih, intelektualnih in socijalnih krogov. Po sprejemu je bil ples, ki je trajal pozno v noč.

Popolno soglasje glede vseh vprašanj

Atene, 12. decembra. AA. Danes ob 10. dopoldne so odpotovali Marinković, Venizelos in spremstvo v Maraton, da si ogledajo tamošnje velike hidrotehnične naprave. Nato sta priredila gospod in gospa Venizelos v hotelu »Cecil« v Risidiji intimno kosilo v čast dr. Marinkovića. Kosilu so prisostvovali poleg dr. Marinkovića tudi njegovo spremstvo in višji uradniki jugoslovanskega poslaništva v Atenah s poslanikom Jovanom Vučkovićem na čelu.

Atene, 12. decembra. AA. **Venizelos in Marinković, sta imela danes priliko, da se v intimnem razgovoru dotakneta vseh vprašanj, ki zanimata obe državi. Glede vseh vprašanj sta ugotovila popolno soglasje.**

Atene, 12. decembra. AA. Francoski poslanik je včeraj priredil sprejemni večer na čast jugoslovanskemu ministru dr. Marinkoviću in njegovi gospe.

Svečan sprejem dr. Marinkovića na atenski univerzi

Atene, 12. decembra. n. Danes popoldne so zunanjega ministra dr. Marinkovića na izredno svečan način sprejeli na atenskem vseučilišču. Sprejema so se udeležili poleg vseh članov grške vlade s predsednikom Venizelosom na čelu grški učenjaki in odlična atenska družba. Rektor je ministru sporočil sklep vseučiliškega profesorskega sveta, ki je dr. Marinkovića proglasil za doktorja honoris causa. **Ob tej priliki je prišlo do velikih manifestacij za Jugoslavijo in dr. Marinkovića.** Atenska univerza je proglasila dr. Marinkovića za častnega doktorja kot velikega diplomata današnjega mednarodnega sveta. Dr. Marinković je nato odšel v spremstvu osobja našega poslaništva v Ateni na grob Rige Fere, znanega grškega revolucijonarca, ki je padel v Beogradu v osvobodilni vojni proti Turkom. Minister je položil na njegov grob lep venec.

Grška odlikovanja jugoslovanskim diplomatom

Atene, 12. decembra. AA. Grška vlada je odlikovala jugoslovanskega poslanika v Atenah dr. Jovana Vučkovića z redom Feniksa I. stopnje, direktorja Karovića in svetnika poslaništva Milana Jovanovića z istim redom II. stopnje, tajnika Kosto Pavlovića z istim redom IV. stopnje, jugoslovanskega vojaškega atašeja v Atenah polkovnika Majstorovića z redom sv. Odrešenika III. stopnje, šefa kabineta ministra zunanjih zadev Božo Kovačevića z redom sv. Odrešenika III. stopnje, tajnika poslaništva dr. Jovanovića z istim redom IV. stopnje in urednika Miloja Sokića, urednika »Pravde« z redom sv. Odrešenika III. stopnje.

Venizelos obišče v kratkem Beograd

Atene, 12. decembra. AA. Venizelos je izjavil, da so resnične vesti, da odpotuje o božiču na Dunaj in v Varšavo čez Beograd in da bo ostal nekaj časa v Beogradu, da vrne obisk g. dr. Marinkoviću.

Fašisti se bojijo „mednarodne ofenzive“ proti liri

Pretirano dementiranje vesti o iskanju posojila - Izpadi proti Franciji - »Pariz izhodišče finančnega pohoda proti Italiji«

Rim, 12. decembra. n. Fašistovski tisk trobi v alarmu, češ da se pripravljalo nekakšne zarote internacijonalnih finančnikov in svobodnih zidarjev, da bi omajali kredit Italije in uničili vrednost italijanske lire. Fašistovski listi so bili v tem pogledu vedno zelo občutljivi pri ocenjevanju finančnega položaja v Italiji. Po uradnih izjavah, ki jih je dal finančni minister Mosconi o deficitu državnega proračuna in o vedno večjih pasivah italijanske trgovinske bilance, so skušali prikazati italijanski javnosti ta položaj kot že znano nezgodo, ki se je prigodila vsem državam spričo velike svetovne gospodarske krize. Čim je inozemski tisk prinesel kakšno vest o finančnem položaju v Italiji, ga je pričel fašistovski tisk ostro napadati. Še danes niso ponehali takšni napadi, čeprav se italijanskim listom doslej še ni posrečilo, da bi stvarno dementirali vsako tako vest.

Sličen slučaj je bil z vestmi o poskusu Italije, da bi najela večje posojilo v inozemstvu. Takšne vesti se že dva meseca uporno širijo. Italijanski listi jih stalno dementirajo. Uradna agencija »Stefani« je prinesla o tem že nekaj uradnih poročil, ki so na kratko, a zelo ostro zavračala inozemske vesti. Najbolj kategorično pa seveda poročila o potovanju raznih italijanskih finančnikov v inozemstvo, v Francijo, Holandijo, Ameriko itd. Poročila so trdila, da ta potovanja niso nikakor v zvezi s kakim poskusom za najetje inozemskega posojila. Listi so posebno napadali francoske liste, ki so si usojali o tem pisati. **Toda kljub vsem fašistovskim dementijem se še danes širijo vesti o tem, da išče Italija znatno posojilo.** Posebno se te vesti nanašajo na potovanje bivšega italijanskega finančnega ministra Volpija v Ameriko in raznih njegovih kombinacij. Vse vesti so se doslej skladale v tem, **da išče**

Italija posojilo pri ameriških finančnikih.

S tem večjim alarmom so včeraj italijanski listi povzeli ameriško uradno poročilo, da je te vesti dementiral sam ameriški zunanji minister dr. Stimson. Izjavil je italijanskim novinarjem, da ameriška vlada ničesar ne ve, da bi bil Volpi kdaj vodil kakršnekoli razgovore z zastopniki ameriških bank v svrho najetja posojila za Italijo.

»Tribuna« danes odločno trdi, da so bile te vesti neresne in tendencijozne, posebno v kolikor so se nanašale na to, da je Amerika izrazila svojo pripravljenost dati Italiji posojilo, toda le pod nekaterimi pogoji. Eden izmed teh pogojev naj bi bil, da Italija čimprej in čim bolj korenito uredi svoj pomorski spor s Francijo. **Tudi ostali fašistovski listi ostro pišejo o tem takozvanem napadu mednarodnih finančnikov in svobodnih zidarjev na Italijo ter zavračajo inozemski tisk, ki je registriral takšne vesti.**

Zanimiv je članek, ki ga je glede teh vesti objavila »Tribuna«, **v katerem napada vse one, ki naj bi bili pripravljali napad na italijansko liro.** »Tribuna« naglaša, da so te vesti razširili v Franciji in da je v Parizu tudi generalštab vseh onih, ki so se spustili v opasne manevre proti italijanskim financam. Kakor izgleda, pravi list, da ta kampanija klevet in natolcevanj šele pričenja. Po informacijah iz Pariza namreč pripravljajo razna odkritja, ki bi Italiji zelo škodovala, omajala zaupanje v njeno finančno silo ter oškodovala stabilnost italijanske lire, da se na ta način izvede čim večji finančni pritisk na Italijo, da bi ta spremenila svoj zunanje politični kurs in popravila nekatere pomembne zunanje-politične poteze italijanske diplomacije.

Vladna kriza v Franciji traja dalje

Neuspeh misije senatorja Steega -- Na vrsti sta Briand in Painlevé

Pariz, 12. decembra. AA. Steeg je nadaljeval pogajanja za sestavo kabineta. Izjavil je, da bi podpora radikalov najbrž odbila skupina Maginota in Reynalda. Doumergu odgovori drevi.

Pariz, 12. decembra. d. Večina jutranjih listov napoveduje senatorju Steegu gotov neuspeh. Steeg se zdi, da bi se rad opogumil, **toda način pisanja o njem je tak, kakor ga imajo navado porabljati napram smrti posvečenim.** Imenujejo se že imena novih kandidatov. Največ šans ima sedaj, kakor splošno govore, **Briand**, da mu predsednik republike poveri sestavo vlade. Drug kandidat, ki ima tudi mnogo izgledov za to, je prejšnji ministrski predsednik **Painlevé**.

Pariz, 12. decembra. d. V listih prihaja splošno do izraza mnenje, da ima senator Steeg komaj še kaj izgleda, da bi mogel izvesti svojo nalogo za sestavo vlade, ker mu je Magginot odrekel sodelovanje in se Tardieu-jeva skupina drži sovražno. **Predsednik Doumergue bo moral Briandu poveriti sestavo vlade.** Socijalistični poslanec Frossard napoveduje načelniku vlade najostrejšo opozicijo svoje stranke, če bi Brianda potisnil na stran.

Po prepovedi filma »Na zapadu nič novega«

Protest nemške lige za človeške pravice -- Francozi vidijo v prepovedi zmago Hitlerjevega duha

Berlin, 12. decembra. d. Nemška liga za človeške pravice je imela v zvezi s prepovedjo Remarque-jevega filma sejo, v kateri je izrazila mnenje, **da ne ogroža nemškega ugleda v inozemstvu po vsem svetu predvajani film, pač pa njegova prepoved v Nemčiji, ker kaže nemško ljudstvo kot nosilca novega militarizma.** Nemška liga za človeške pravice pričakuje od starih svobodoljubnih in vojni nasprotnih organizacij Nemčije, da se najodločneje postavijo v bran proti temu težkemu oškodovanju ugleda. Liga sama bo v kratkem času na javni manifestaciji zavzela stališče k tej zadevi.

Priz, 12. decembra. d. List »Paris Midi« vidi v prepovedi filma: »Na zapadu nič novega« potrdilo, **da so zmagali Hitlerjevi ekstremisti in Vsenemci.** Ta film ni ugajal, ker ima pacifistično tendenco in nikakor zadosti ne poveličuje vojne. Če pustimo Hitlerjevcem njihov triumf, moramo tudi ugotoviti osuplost, ki vlada v republikanskem taboru, ker so tam bolj kakor kje drugje v skrbeh zaradi reakcije v inozemstvu. **Berlinski dopisnik »Matina« govori o prvi zmagi, ki jo je dosegel Hitlerjev teror v Nemčiji po septemberskih volitvah.** Izven Nemčije bodo to prepoved filma komaj mogli razumeti.

Novi švicarski predsednik

Bern, 12. decembra. AA. Zbornica je izvolila za predsednika švicarske konfederacije l. 1931. Haeberlina. Za podpredsednika je bil izvoljen Motta.

Konec napačne politike

Skoraj neverjetno je, kako silne in težke napake si je dovoljevala v prvih dneh Jugoslavije in tudi še kasneje jugoslovanska politika. Ni bilo treba drugo, ko da je kdorkoli zagnal poljubno geslo v javnost in že je vse drvelo za tem geslom. Vedno nova gesla so nastajala, naša politika pa je kolebala iz ene skrajnosti v drugo, da je izgubila vsako smer in vsak cilj. Tako se je svoje dni s silnim patosom govorilo, da mora naša država voditi konsumentsko politiko. Da dobi vsak konsument čim ceneje blago, to je bila glavna zahteva, pa čeprav bi pri tem trpel najtežjo škodo tudi naš producent. Takoj nato pa se je oglasila nova zahteva, da mora imeti politika samo ta cilj, da pomaga producentu do čim večjega dobička, pa naj pri tem tudi pogine konzument.

Toda prava državna politika ne more biti ne konzumentska in ne producentska, temveč le takšna, da z zdravim kompromisom obvaruje konzumenta pred odiranjem, producentu pa omogoči siguren obstoj. Tem bolj pa mora skrbeti prava politika za tem, da dvigne produkcijo v zemlji, da je po svojem efektu produktivna politika. Samo iz povečanja in pocenitve produkcije izvira blagostanje prebivalstva, a to je glavni in prvi cilj zdrave politike. Zato je bilo nad vse napačno, kadar je iskala država dohodke na ta način, da je podražila produkcijo, kar se je dogajalo, ko je pobirala carino za uvoz poljedelskih potrebščin. Naravnost hvaležni bi morali biti kmetu, da je vendar enkrat začel zamenjavati malo donosne lesene pluge z mnogo bolj donosnimi železnimi, pri nas pa se je to prizadevanje kmeta za povečanje donosa zemlje honoriralo s tem, da se je uvedla na uvoz teh nujno potrebnih izdelkov carina. Na drugi strani pa se je dostikrat ščitila gotova industrija v takšni meri, da je bil konzument čisto izročen tej industriji. In če k vsem tem napakam prištejemo še one, ki so rezultirale iz strankarskih bojev, potem moramo pač reči, da je bil naravnost čudež, da sploh ni propadlo vse naše gospodarstvo. Zlasti še, ko je delala naša uprava skoke, da je moral izgubiti ves naš gospodarski svet čisto vsako orientacijo.

S 6. januarjem je tudi te brezciljne in nesmotrene politike konec. Z likvidacijo strank je bilo konec nepotrebnih prepirov in ljudem ni bilo več treba živeti v nervozi, če bo izvoljen ta ali drugi eksponent stranke, temveč so se mogli čisto posvetiti svojim produktivnim poslom. Tudi strankarskega davka so bili rešeni ljudje, a tudi ta davek ni bil malenkost za marsikatero podjetje.

Nato se je pričelo res intenzivno zakonodajno delo in prišlo je tudi do izenačenja zakonov, s čemur je šele postala vsa država eno gospodarsko področje. S 3. oktobrom je nato padla le iz strankarskih špekulacij porojena razbitost države na 33 dvojnih upravnih enot, od katerih so bile le redke sposobne za življenje. Obenem je dekoncentracija uprave še poenostavila našo upravo, kar je zopet olajšalo razvoj produktivnih sil v narodu.

Nato pa je bil storjen še nov korak naprej h končni konsolidaciji države in ministri so stopili v neposreden stik z narodom, da spoznajo potrebe prebivalstva in da sami takoj ukrenejo vse potrebno za odpravo najtežjih napak. Kar pa je najvažnejše ni ostalo le pri obljubah, temveč danes so tu že konkretni uspehi ministrskih potovanj. Kakor smo že včeraj obširno poročali, je sklenila vlada predsednika Živkovića pod predsedstvom kralja celo vrsto odredb, s katerimi se je znatno olajšal položaj našega kmeta. Prvi steber vse naše produkcije je kmet in zato je samo pravilno in pametno, da velja prva skrb vlade tudi dvigu in zboljšanju kmetske produkcije. Od nje je odvisno sploh vse naše narodno gospodarstvo in bilo bi grajenje pri strehi, če ne bi bil deležen vladne skrbi kot prvi kmet in kmetska produkcija. Že pa so tudi pripravljeni ukrepi, da pomaga vlada tudi vsej drugi produkciji, ki je enako dosti trpela od prejšnjih napak.

S četrtkovo sejo ministrskega sveta je definitivno konec prejšnje napačne politike, ker z njo je tudi na gospodarskem polju uveljavljena nova politika. Samo dvigu produkcije je posvečena ta politika in s tem v skladu z osnovno zahtevo jugoslovanske misli, da je koncentracija gradilnih sil prva naloga današnjih dni. Tem silam je dan z zadnjimi sklepi vlade nov razmah in zato niso ti sklepi le najlepše božično darilo kmetu, temveč tudi dokaz, da je jugoslovanska politika našla svojo pravo pot in da bo na njej tudi ostala.

Karlo Kovačević v avdijenci pri Nj. Vel. kralju

Poklon našemu vzvišenemu vladarju v imenu 130.000 hrv. kmetov
Visoko odlikovanje zaslužnega kmetskega prvaka

Beograd, 12. decembra. l. Gospod Karlo Kovačević, bivši podpredsednik bivše HSS in sklicatelj kmetskega zbora v Zagrebu dne 8. t. m. je bil danes ob 11. uri sprejet v avdijenci pri Nj. Vel. kralju v dvorcu na Dedinju. O tej svoji avdijenci je dal g. Kovačević novinarjem to-le izjavo:

»Bil sem v avdijenci pri Nj. Vel. kralju, da se mu poklonim in **da mu kot predsednik veličastnega kmetskega zborovanja v Zagrebu v imenu 130.000 hrvatskih kmetov poročam o izjavah neomajne zvestobe in vdanosti hrvatskih kmetov napram svojemu vzvišenemu vladarju Aleksandru I.**

Ob tej priliki me je blagovolilo Nj. Vel. kralj odlikovati z redkim in visokim odlikovanjem — Karadjordjevićevo zvezdo IV. reda. Srečen sem, da mi je bila izkazana tako visoka pažnja in to baš ob tej priliki. Smatram, da so s tem visokim odlikovanjem odlikovani tako jaz kakor vsi kmetje, ki so se udeležili zbora na dan Brezmadežnega spočetja v Zagrebu in, ki stoje vsi vdano na strani svojega kralja, kateri se po očetovsko vedno briga za potrebe kmetijstva in ki vedno z očetovsko ljubeznijo in resnično pravičnostjo obsipa vse Hrvate, Srbe in Slovence in nas, njegove zveste podanike nâvaja, da vztrajamo v medsebojni slogi, ljubezni in delu za dobro kralja in domovine.«

Trajna skrb vlade za lajšanje položaja kmetov

Dalekosežni pomen ukrepov zadnjega ministrskega sveta - Možnost nadaljnega znižanja davka na zemljišča po letu 1931.

Beograd, 13. decembra. AA. Kraljevska vlada je opetovano proučevala vprašanje preobremenjenosti kmetovalcev in je skušala olajšati davčna bremena v skladu z realnimi pogoji poljedelstva in z možnostmi prodaje poljedelskih proizvodov. Zato je znižala dopolnilni davek na zemljišča že lanskega leta. Prvotna maksimalna stopnja dopolnilnega davka je znašala po zakonu o neposrednih davkih iz 1928. leta 17%. Lani marca meseca je bila znižana na 12%, v maju na 8% od osnovnega davka na zemljišče. 12%-na stopnja čistega katastralnega donosa pa je ostala po zakonu o neposrednih davkih neizpremenjena. **Ker je kraljevska vlada uvidela, da je treba ponovno olajšati davčna bremena kmetovalcev zaradi splošnega padca cen deželnih pridelkov, je znižala sinoči to stopnjo od 12 na 10%. Ta stopnja bo veljala za leto 1931, a tekom prihodnjega leta bo v skladu z razmerami na tržiščih deželnih pridelkov postalo jasno, ali naj se stopnjo ponovno zviša za leto 1932.**

Prizadevanje kraljevske vlade postane še jasnejše, ako upoštevamo, da prinaša nova stopnja obenem tudi redukcijo vseh doklad (osebnih, invalidskih, zborničnih), ki so v zvezi s tem davkom.

Kraljevska vlada skuša ustvariti boljše pogoje produkcije v državi še z drugimi ukrepi. Tako je znižala državno trošarino na vino za 50%, to je od 100 na 50 Din od hektolitra. Pri tem pa je obdržala tudi za v bodoče dosedanje izvozne nagrade za vino, ki znašajo 80 Din za 1 hl vina in 20 Din za 1 hl mošta. S to nagrado bo ostal izvoz vina in mošta vsaj na dosedanji višini, a znižanje trošarine bo brez dvoma ugodno vplivalo na potrošnjo v državi. S tem bo dana možnost večje prodaje vina za notranji konsum. Istočasno je vlada zvišala državno trošarino na pivo za 50%, na špirit pa za 22%.

Nerešena uganka smrtonosne megle v Belgiji

Za zagonetni slučaj se zanima tudi Društvo narodov

Bruselj, 12. decembra. Javnost v prestolnici in v provinci je še vedno pod dojmom smrtnih slučajev, ki so nastopili vsled zagonetne megle v dolinah okraja Engis. Ministrski predsednik Jaspar je smatral za potrebno, da obvesti o tem čudnem slučaju tudi parlament. Rekel je, da se še ne ve, ali je treba iskati vzrok smrti kakih 70 oseb v megli ali pa v strupenih plinih. Vse osebe, ki so umrle, so bile priletne in bolne na dihalnih organih.

Dr. Molff, osebni zdravnik kraljice Elizabete in predsednik Rdečega križa, pa izjavlja da je z znanstvenega stališča popolnoma izključeno, da bi bila mogla samo megla povzročiti toliko smrtnih slučajev. Profesor Bordet, direktor Pasteurjevega zavoda v Bruslju, se je izrazil v istem smislu.

Dr. Molff pravi, da megla kot taka, ki ni nič drugega nego zgostitev prav majhnih vodnih kapljic, ne more povzročiti smrti človeka ali živali. Toda ali je megla sploh kdaj čista? Vprašanje je torej, kaj je bilo v megli, ki se je videla v dolini pri Engisu. Zdravniki in kemiki so podrobno proučili učinke žveplastega anhidrida, ki se nahaja v bližini kovinarskih tvornic. Ta plin je v vodi zelo lahko raztopljiv. Ni torej izključeno, da se prisotnost tega plina vsled megle ni takoj opazila, da se je v meglenih kapljicah takoj raztopil in se pri tem spremenil v žvepleno kislino ali vitrijol. Kot takšen more potem povzročiti smrt v obliki zadušitve.

Rezultati mrtvaškega ogleda pa niso še znani in zato je treba čakati. Na drugi strani pa se omenjeni plini raztopijo ob temperaturi 20 stopinj, medtem ko je bila temperatura v dolini pri Engesu one dni mnogo nižja; znašala je le 9 stopinj, a temperatura zraka je bila pod ničlo.

Profesor Bordet je prav tako izjavil, da ni nikakor prepričan, da je bila megla vzrok smrti toliko ljudi. Govori se tudi o osebah, ki so se počutilo slabo v svojih stanovanjih. To je zelo čudno — je dejal profesor Bordet — kajti megla nam nagaja, ko smo v njej na prostem, dočim nam je takoj lažje, ko pridemo iz nje v toplo sobo. Profesor Bordet izključuje tudi strupene pline. **Po njegovem mnenju gre pri vsej stvari za slučaje zelo ostre gripe (španske influence).**

Preiskava se vztrajno nadaljuje in v kratkem bodo podali zdravniki izčrpno poročilo, na podlagi katerega bo mogoča kaka utemeljena sodba. Za zagonetno meglo se medtem zanima tudi Društvo narodov, katero je zaprosilo belgijsko vlado, naj mu pošlje natančno poročilo tako o smrtnih slučajih kakor tudi o rezultatih znanstvene preiskave.

Odgoditev nemškega državnega zbora

Berlin, 12. decembra. AA. Nemški državni zbor je bil po živahni zadnji seji odgoden do 3. februarja. Opozicijonalne stranke so protestirale proti tej odgoditvi. Odgoditev parlamenta je imela v političnih krogih velik odmev. Listi so objavili dolge uvodnike, v katerih pozivajo vlado, naj zniža cene življenjskim potrebščinam.

Za rešitev splošne finančne krize

London, 12. decembra. n. Romunski poslanik na britanskem dvoru Titulescu je na banketu lige za Društvo narodov imel govor, v katerem je dejal, da se bo v kratkem sestala splošna finančna konferenca spričo izredno težkega finančnega položaja vseh evropskih držav.

London, 12. dec. AA. »Daily Telegraph« priobčuje izjave ameriških finančnikov, ki so izjavili, da bi mogle Združene države, ako bi bil med Veliko Britanijo in Francijo dosežen sporazum o uporabi zlatih rezerv, mogle resno razmišljati o sodelovanju z Evropo v tem vprašanju.

London, 12. decembra. AA. Na seji ameriške trgovinske zbornice je sir Brachett poudarjal potrebo stalnosti cen. Dejal je, da so svetovne cene padle zaradi prevelike produkcije, in poudaril nujnost mednarodnega sodelovanja v valutni politiki. V to svrho je treba podpirati zadevni študij Društva narodov.

Posojilo italijanske vlade reški tvrdki Whitehead

Rim, 12. decembra. n. Italijanski uradni list objavlja kraljev dekret, po katerem bo finančni minister dovolil tvrdki Whitehead, ki izdeluje torpedovke in manjše vojne ladje, posojilo v znesku 3·5 milijonov lir, da s tem denarjem popravi pristanišče in razne industrijske naprave v tvornici. To posojilo bodo izdali za dobo 30 let in po 3% obrestih.

Izpraznitev Posaarja

Koblenz, 12. decembra. AA. Danes popoldne so odšli iz Saarbrückna poslednji francoski in belgijski vojaki, ki so stražili železnice. Kljub temu ostane Posaarje še nadalje pod vlado Društva narodov, dokler ne bo ljudskega glasovanja.

V Italiji zapirajo trgovine

Milan, 12. decembra. AA. Občina je na predlog policijskega ravnatelja odredila, da se naj zapro nekim trgovcem njihove trgovine za 10 dni, ker so se uprli znižanju cen.

Razmesarjeno truplo mladega dekleta na tračnicah

Zagreb, 12. decembra. k. Davi so našli na železniški progi v bližini stražarnice št. 63 strahovito razmesarjeno truplo mlajšega dekleta. Truplo je bilo naravnost prerezano na dva dela. Gornji del je ležal na tiru, spodnji pa poleg njega. Železniški čuvaj, ki je opazil davi nesrečno žrtev, je takoj obvestil železniško direkcijo in ta srezko načelstvo. S tračnic so odstranili oba dela trupla nesrečnega dekleta, da ne bi oviralo železniškega prometa. Komisija je danes popoldne identificirala truplo. Nesrečnica je 20letna Amalija Ugrin iz Repkovca pri Zagrebu. Ni znano, ali se je sama sebe umorila ali jo je zadela nesreča. Povozil jo je najbrže potniški vlak, ki je snoči odpeljal iz Zagreba proti Koprivnici. Oblasti so uvedle preiskavo, da bi ugotovile vzroke te nesreče.

Nesreča slovenskega delavca v Zagrebu

Zagreb, 12. dec. n. Delavec A. Tadila iz Slovenije, nameščen v tvornici pohištva »Societas«, se je ponesrečil. V tramvaju na Ilici mu je nenadoma postalo slabo in je padel z voza. Onesveščenega so prepeljali v bolnico, kjer so ga pridržali. Pretresel si je možgane. Njegovo stanje je nevarno

Nj. Vel. kralj prevzel pokroviteljstvo nad društvom za zaščito dece

Beograd, 12. decembra. l. Nj. Vel. kralj je blagovolil nad društvom za vzgojo in zaščito dece v Beogradu prevzeti svoje visoko pokroviteljstvo. O tem je upravo društva včeraj obvestil maršalat dvora. Člani uprave in gojenci so to vest z navdušenjem sprejeli. Pokroviteljstvo Nj. Vel. kralja se bo v analih starega in zaslužnega društva za vzgojo in zaščito dece vpisalo ko svetal in pomemben dogodek.

Nj. Vel. kraljica Marija pri predstavi v Narod. pozorištu

Beograd, 12. decembra. l. Snoči je bila v Nar. pozorištu predstava opere »Türando«. Prisostvovali so ji Nj. Vel. kraljica Marija, romunska kraljica-mati, princ Pavle in princesa Olga, razen njih pa še ministrski predsednik general Peter Živković ter ministri Uzunović, Hadžić, Šverljuga, Kumanudi, Frangeš, Maksimović, Švegelj in Jeftić.

Imenovanja

Beograd, 12. decembra. l. Z ukazom Nj. Vel. kralja so bili na predlog finančnega ministra postavljeni za višje davčne kontrolorje II-1 pri davčni upravi Ljubljana-okolica g. *Karel Brisah*, v Krškem *Štefan Praznik*, v Kranju *Tomaž Tavčar*, v Mariboru *Avgust Sejan* in *Ludvik Jutraša*.

Beograd, 12. decembra. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja na predlog ministra financ in v soglasju s predsednikom ministrskega sveta je postavljen za davčnega kontrolorja v II-2 v Slovenjgradcu *I. Stare*, zdaj v Novem mestu.

Zakon o preuredbi vrhovne drž. uprave je stopil včeraj v veljavo

Beograd, 12. decembra. l. Danes je stopil v veljavo zakon, s katerim se spremeni zakon o ureditvi vrhovne državne uprave in zakon o ustrojstvu ministrstva za javna dela in o njegovi zunanji službi. S tem zakonom so bili nekateri posli ministrstva za javna dela prenešeni v delokrog pometnega ministrtva.

Proračun mesta Zagreba

Zagreb, 12. decembra. k. Danes je mestno načelstvo končno uredilo načrt proračuna za leto 1931. Proačun znaša po tem načrtu skupno 142,000.000 Din. V tej vsoti pa niso zaobsežene investicije. Poslednje priprave načrta bodo do ponedeljka končane in bodo tedaj načrt izvesili. Čeprav so brisali mnogo mestnih dohodkov in čeprav so v zmislu zakona obtežila mestno občino nova bremena, se občinska uprava ni mogla odločiti, da bi povišala občinske davščine.

Vremenska napoved

Dunaj, 12. decembra. d. Večerna vremenska napoved za jutri: Po največ oblačno. — Na vzhodnem robu Alp sneg, temperatura še blizu ničle.

Zaključek šahovske produkcije svetovnega prvaka dr. Aljehina v Ljubljani

Ljubljana, 12. decembra.

Dr. Aljehin se je po včerajšnji simultanski produkciji odpeljal dopoldne z avtomobilom na Bled in se je povrnil popoldne in je bil nato ob 17. uri sprejet od bana **dr. Marušiča** in nato od podbana **dr. Pirkmajerja**.

Zvečer ob 18·30 se je vršil v veliki dvorani Kazine brzoturnir, katerega se je poleg svetovnega prvaka **dr. Aljehina** in domačega mojstra Vasje **Pirca** iz Maribora udeležilo še 6 najboljših ljubljanskih šahistov. Turnir je bil izredno zanimiv in se je končal tako-le:

1. in 2. mesto si delita s 6 točkami dr. Aljehin in Pirc, 3. Milan Vidmar jun. 5 točk, 4. Rupnik 4 in pol, 5. Ciril Vidmar 2 in pol, 6. Vogelnik 2, 7. in 8. Gabrovšek L. in Furlani 1.

Svetovni prvak in mojster Pirc sta izgubila vsak po eno partijo, vse druge sta dobila. Senzacija večera je bila partija **dr. Aljehin : Pirc**, katero je slednji po izvrstni igri dobil. Pirc je izgubil edino partjo v igri s sinom našega velemojstra dr. Vidmarja. Partija je bila najdaljša v brzoturnirju in se je končala po 122 potezah s tem, da se je Pirc udal.

Turnir je potekel tako-le:

V 1. kolu je C. Vidmar kot beli podlegel Aljehinu, Rupnik in Furlani sta remizirala, Vogelnik je zgubil proti Pircu in Gabrovšek proti M. Vidmarju.

V 2. kolu je Aljehin premagal M. Vidmarja, Pirc Gabrovška, Furlani je podlegel Vogelniku, C. Vidmar Rupniku.

3. kolo: Rupnik podleže dr. Aljehinu, Vogelnik C. Vidmarju, Gabrovšek premaga Furlanija, M. Vidmar v krasni partiji Pirca.

4. kolo: Največje zanimanje v tem kolu je vladlo za partijo med svetovnim prvakom in našim mladim mojstrom Pircem. Pirc je igral indijsko partijo od začetka do konca brezhibno in je prisilil dr. Aljehina k udaji. Furlani je premagal M. Vidmarja, Vidmar C. Gabrovška, Rupnik Vogelnika.

5. kolo: Vogelnik je podlegel Aljehinu, Gabrovšek Rupniku, M. Vidmar premagal C. Vidmarja in Pirc Furlanija.

6. kolo: Aljehin premaga Furlanija, C. Vidmar podleže Pircu, Rupnik premaga M. Vidmarja in Vogelnik Gabrovška.

7. kolo: Gabrovšek podleže Aljehinu, M. Vidmar premaga Vogelnika, Pirc Rupnika, partija Furlani C. Vidmar se je končala remis.

Ob zaključku brzoturnirja sta igrala brzo partijo oba šahovska matadora dr. Aljehin in dr. Vidmar. Partija se je končala po 19 potezah radi trikratnega ponavljanja potez z remijem.

Po končani produkciji se je vršil ob zvokih godbe banket, na katerem so prisostvovali poleg svetovnega prvaka dr. Aljehina podban dr. Pirkmajer, rektor univerze dr. Šerko, zastopnik mestne občine dr. Bohinc, dalje dr. Ravnihar, dr. Gregorin, inž. Sukljе, dr. Egon Stare in druge prominentne osebnosti.

Proračuni naših občin

Litija, 12. decembra.

Županstvo litijske občine je sestavilo za prihodnje leto občinski proračun, ki je za 14 dni vsem občanom v občinski pisarni na vpogled. Do takrat je treba vložiti tudi vse morebitne ugovore, o katerih se bo potem sklepalo na proračunski seji.

Skupne potrebščine so po predlogu županstva predvidene na 496.000 Din. Lastnih dohodkov je 42.260 Din, ostalo pa bo treba kriti z davki. Za občinsko upravo je predvidenih 91.964 Din, za šolstvo in prosveto 163.023·64 Din, in sicer za šolo v Litiji 104.115 Din, v Hotiču 21.950 Din, na Savi 11.741·76 Din, v Šmartnem 1683 Din in za šolo na Vačah 2533·88 Din. Za odplačilo posojila in obresti je vnešenih 12.700 Din, redarstvo 20.600 Din, javna dela 61.000 Din, zdravstvo 12.400 Din, socijalno skrbstvo 52.000 Din, gospodarstvo 8000 Din, kmetijstvo 24.000 Din, drugi stroški in izredni izdatki 50.312·36 Din; nič pa ni vnešenega za javno razsvetljavo, za katero je bilo to leto votiranih 12.000 Din.

Pri posameznih postavkah so vnešene tudi podpore raznim društvom ter korporacijam, in sicer Sokolu v Litiji, Prosvetnemu društvu v Šmartnem, skladu slovenske univerze, sportnemu klubu in planinskemu društvu, vsakemu po 1000 Din; gasilcem 3000 Din, za spomenik padlih vojakov 5000 Din in za javno knjižnico 5000 Din.

Novi proračun najbolj obremenjuje šolstvo, in to umevno najbolj litijska šola, ki je največja in katero obiskuje nad 300 šolarjev. Zaradi vedno naraščajočega števila šolarjev že primanjkuje v šoli učnih sob in bo treba zaradi tega v najbližnjem času šolo za eno nadstropje dvigniti. Uveden je pri nas tudi običaj, da dobivajo šolarji skoro vse šolske potrebščine v šoli zastonj, kar tudi občutno obremenjuje proračun. Ta običaj je sicer hvalevreden, ali ima to slabo lastnost, da šolarje in njih starše preveč razvaja in se branijo žrtvovati za šolo vsakega dinarja, misleč, da mora otrok prav vse v šoli dobiti. Mnogo je tudi takih občanov, ki se zaradi višine te postavke spodtikajo ob učiteljstvo, kakor da bi šlo to njim v korist. Za spomenik padlih vojakov je bilo že za letošnje leto votiranih 5000 Din, z novo postavko bo narasla vsota na 10.000 Din, kar bi bilo že skoro dovolj, da se ta načrt že enkrat realizira; ostalo bi se dalo nabrati še s prostovoljnimi prispevki. Nove so tudi nekatere postavke kot podpore raznim društvom.

Sicer ima naša občina še več nujnih potreb, kakor napravo vodovoda i. dr., katerim pa ob gospodarski krizi ne bo mogoče vsem takoj ugoditi. Z racijonelnim gospodarstvom in štedenjem pa se bo dalo vsaj najnujnejše že v nekaj letih uresničiti.

Zagorje, 12. decembra.

V četrtek se je sestal občinski odbor ob 16. uri v občinski dvorani, da reši mnoga važna vprašanja v občini. Zapisnik je bil sprejet. Nato je odbornik g. Kušar čital zakon o vinu. Tretja točka dnevnega reda je bila nastanitev konjača in ureditev mrhovišča. Dosedanji konjač g. Hostnik prosi, da ga občina sprejme za svojega konjača in mu nakaže letno plačo v iznosu 1600 Din, ki bi se mu naj izplačevala v enakih mesečnih obrokih. Mrhovišče bo treba vzeti v najem ali pa si kupiti zemljišče. Vendar pa o tej točki ni bilo končnoveljavnih sklepov, ker bodo počakali na odgovor na dopis, ki je bil poslan sreskemu načelstvu.

Zasiguranje sprejema v občinsko zvezo se je podelilo železničarju g. Arndt Robertu, kar je neobhodno potreboval pri prošnji za podelitev našega državljanstva. Nadnalje so bili sprejeti v občinsko zavezo Hauptmann Martin, Hace Veronika in vsi njeni mladoletni otroci in Žitnik Miha. Petrič Matiji pa se sprejem odkloni, ker niso dani vsi potrebni pogoji.

Socijalni odsek je podelil nekaterim mesečno podporo. Nato se je razmotrivala prošnja zadruge »Zasavska koča«, ki vabi občino k pristopu in podpisu nekaj delnic. Sledilo je glasovanje in obveljal je predlog g. Čobala, da se podpiše 10 delnic.

Referent stavbnega odseka poroča, da se bo s sodelovanjem cestnega odbora uredila cesta po cerkvijo, kjer se bo naredila škarpa v hrib in se bo cesta razširila na ta način za 3 metre. Izvršitev tega dela je že nujna potreba, kar se je pokazalo posebno ob priliki sejmov. Ob tej priliki bo možna tudi izvršitev javnega stranišča pri cerkvi. Stavbeni odsek je dobil v priobčitev nekatere nove predloge.

Za tem je sledila tajna seja, na kateri se je obravnavala nastavitev novega občinskega uradnika. Glasovalo se je z listki in je bil izvoljen z 11 glasovi g. P., star 28 let, ki ima 4 gimnazije in je za sedaj v finančni službi.

Trbovlje, 12. decembra.

V torek 9. t. m. se je vršila v občinski posvetovalnici proračunska seja trbovljske občine za leto 1931. — Sejo je vodil župan g. Gustav **Vodušek**, ki je prečital zapisnik zadnje odborove seje. Zapisnik je bil brez ugovora sprejet. Nato je župan g. Vodušek ugotovil, da v zakonitem 14-dnevnem roku, ko je bil proračun razpoložen občanom na vpogled, ni bila vložena proti sestavi nobena pritožba. Pri sestavi letošnjega proračuna se je imelo pred očmi težko socijalno in gospodarsko krizo v rudarskih revirjih, zato pa so bile posamezne postavke napram lanskemu proračunu tudi primerno skrčene. Nato je pretresal občinski odbor posamezne postavke proračuna za leto 1931, ki je napram onim iz leta 1930 sledeč:

Dohodki:

	Proračun 1930 Din	Proračun 1931 Din
Gospodarstvo	291.660·—	170.910·—
Glavnice	7.700·—	5.700·—
Pristojbine	76.000·—	43.400·—
Javne naprave	2.500·—	—
Razni dohodki	—	5.000·—
Izredni dohodki	54.000·—	59.000·—
Davščine	3,272.022·87	3,481.878·—
Občinska trošarina:		
od vina	533.335·75	787.036·—
od vinskega mošta	32.989·50	37.347·50
od pive	45.000·—	124.020·—
od poslaj. žganja	6.000·—	44.325·—
od hl stopnje alkohola, špirita, žganja, ruma in konjaka	490.890·—	164.959·50
	4,380.238·12	4,923.576·—

	Proračun 1930 Din	Proračun 1931 Din
Gospodarstvo	182.450·—	224.107·—
Uprava	558.925·—	514.191·75
Glavnica	807.000·—	797.802·—
Redarstvo	218.702·—	189.635·50
Javna dela	325.000·—	1,301.040·—
Zdravstvo	161.845·—	194.497·78
Drugi stroški	93.500·—	91.400·—
Socijalno skrbstvo	393.000·—	465.000·—
Šolstvo in prosveta	1,542.003·—	966.796·—
Kmetijstvo	64.000·—	56.000·—
Izredni izdatki	113.000·—	105.000·—
	4,459.425·—	4,910.420·—
	prebitek	13.156·—

Vse postavke proračuna so bile soglasno sprejete. Doklade so se zvišale za 1% napram predlogu župana gospoda Voduška, ker se je naknadno unesla v proračun pozicija Din 20 tisoč za bolniške stroške občinskih ubožcev ter Din 2000 za zvišanje postavke za podpore vojaškim obveznikom.

Spočetka so se hrastniški odborniki protivili finančnemu sanacijskemu načrtu načelnika obč. upravnega odbora g. Vinko Pavlina, ki predvideva sanacijo občinskega gospodarstva in financ brez najetja katerihkoli posojil, dasiravno se bosta zgradili projektirani šoli v Trbovljah in Hrastniku in vodovod istotam, končno pa so popustili, ko jim je g. Pavlin predočil vse koristi in prednosti, ki jih bo nudil njegov načrt občanom. — V smislu tega načrta so bili v proračunu (javna dela) tudi že unešeni prvi obroki Din 900.000 za vodovod v Hrastniku in Din 214.040 za šolo v Hrastniku. Proračun je bil nato v celoti sprejet. — Pri slučajnostih se je sklenilo, da se prošnja Kat. prosvetnega društva za podelitev koncesije za trgovino s knjigami priporoča.

Učiteljsko zborovanje v Kranju

Kranj, 11. decembra.

Po enomesečnem prestanku so se sestali učitelji kranjskega okraja na dekliški šoli v Pungartu. Udeležba je bila prav lepa. Poleg nadzornika g. Rusa je prispelo okoli 70 učiteljstva, ki je zborovalno sobo dodobra napolnilo. Odnošaji med Kranjskim učiteljskim društvom in poverjeništvom UJU v Ljubljani že nad leto dni niso rožnati. Da se nesporazumi urede in da čuje članstvo še drugo plat zvona, sta prispela tov. Ivan Dimnik in Ribičič kot zastopnika centrale.

Zborovanje je otvoril društveni predsednik tov. Josip Lapajne iz Cerkelj pri Kranju. Pijetetno se spominja govornik pokojnega dolgoletnega upravitelja na Trati nad Škofjo Loko tov. Ivana Pipana, ki je služboval v okraju polnih 32 let in ga je učiteljstvo v častnem številu pospremilo na poslednji poti. Po objasnitvi nekaterih priložnostnih zadev je predaval dr. Pogačnik o dobri knjigi. Predavanje, globoko psihološko zajeto, je zgovorno izborno prikazalo vso dobrino zdravega štiva, ki naj človeštvo od vrne od pretiranega materializma. Naj se zasnuje človečanstvo v duhu srčne kulture, njegove duševnosti in idealistične osnove. Stvarno podanim izvajanjem je sledilo učiteljstvo z največjo pažnjo.

Ostali čas zborovanja so zavzele dolgotrajne debate, razjašnjevanja in rekriminacije na dogodke v organizaciji. Resnosti in strpljivosti govornikov je uspelo, da so na vidiku pogajanja, ki bodo upala spor odstraniti. Govorili so imenoma predsednik Lapajne, urednik »Učiteljskega tovariša« Dimnik, tov. Ribičič, podpredsednik Horvat, tajnik Rupret, gdč. Hafnerjeva in Malenškova, ter tov. Križnar, ki je v temperamentnem nagovoru apeliral na solidarnost vseh učiteljskih sil. V očuvanje organizačnih statistov, čiste linije organizacije in še nekaterih podrobnosti je bilo sprejetih več internih sklepov. Po razgovoru o razpisu službenih mest, pravic glede kuriva in odložitvi Demšarjevega predavanja o sreskih prosvetnih zadrugah je bilo zborovanje malo pred 13. zaključeno. Učiteljstvo je odšlo v hotel k Jelenu, kjer je v tovariških pomenkih zaostalo do odhoda.

Zborovalci so se razšli v dobri veri, da vsestranski pomenki dopoldneva doprinesejo vso možnost za uvedbo normalnih odnošajev med društvom in poverjeništvom.

Naša severna meja se budi

Maribor, 11. decembra.

Naše podeželje za severno mejo, predvsem pa zaledje Maribora, se v zadnjem času z nepričakovano naglico prebuja. Posebno se to kaže pri ustanavljanju novih sokolskih društev. V poslednjem letu je bil Sokol ustanovljen že v skoraj vseh vaseh med Dravo in Muro ter mejo na vzhodnih grebenih Kozjaka. Neorganizirano je bilo samo še gorenje porečje Pesnice, tisti obmejni kot, na katerega so Nemci svoječasno najbolj pritiskali s »Schulvereinom« in »Südmarko«.

V poredeljek, dne 8. t. m. pa je bila tudi tam, v središču tega ozemlja, v Sv. Juriju ob Pesnici ustanovljena nova sokolska in narodna trdnjava. Ustanovilo se je sokolsko društvo s sedežem v Sv. Juriju ob Pesnici, ki je pritegnilo pod svoje okrilje zaenkrat tudi Svečino, Gornjo Kungoto in Sv. Križ. Iz vseh teh vasi so prišli številni zavedni mladeniči in možje, najbolj pa so se postavili Svečinčani, katere je pripeljal vrli g. Arh na dveh avtomobilih.

Ustanovnem občnem zboru novega obmejnega Sokola je prisostvovalo preko 150 ljudi in članski imenik je že prvega dne narastel na nepričakovano višino 163. Toliko članov in članic je pristopilo in zastopani so vsi stanovi: kmečki fantje in možje, viničarji, delavci, župani, učitelji, finančni stražniki, trgovci in gostilničarji. Istočasno s Sokolom se je pa po zaslugi okrajnega šolskega nadzornika g. Ivana Tomažiča iz Maribora ustanovila tudi nova podružnica Družbe sv. Cirila in Metoda.

Ustanovni občni zbor je posetil tudi agilni okrajni glavar g. dr. Marko Ipavic, ki je navzočim obrazložil in razjasnil zakon Sokola kraljevine Jugoslavije. Za župno upravo je pa govoril podstarosta g. dr. Franjo Irgolič iz Maribora o Tyrševi sokolski ideji ter o nalogah in dolžnostih Sokola. Obenem je da. novemu društvu izčrpna navodila za delovanje in apeliral v prvi vrsti na mladino, naj mogočno dvigne prapor narodne zavesti na skrajni točki naše severne državne meje. Naposled je zbor pozdravil še g. nadzornik Tomažič v imenu kluba »Meja«. Uprava novega društva se je konstituirala iz 24 članov in članic iz vseh omenjenih vasi. Naposled so bile odposlane vdanostne brzojavke starosti SKJ Nj. Vis. kraljeviču Petru, banu dr. Dragu Marušiču in I. podstarosti Engelbertu Ganglu.

Z ustanovitvijo tega novega društva je v sokolskem taboru zbran skoraj že ves levi mariborski breg. Samo dvoje pomembnejših vasi je še, kjer ni Sokola, ustanovil pa se bo v kratkem tudi tam. K Sv. Marjeti ob Pesnici bo po zaslugi sokolskega voditelja g. Mirka Vande ustanovitev že dne 14. t. m. Udeleži se je župni starosta g. dr. Kovačič. V bližnji bodočnosti pa pride na vrsto tudi Sv. Peter pod Mariborom. Največ zaslug za to imajo pač g. glavar dr. Ipavic ter sokolski delavci dr. Kovačič, dr. Irgolič in dr. Gorišek.

200 gluhonemih je še brez pouka in vzgoje

Podpirajte novoustanovljeno podporno društvo za gluhonemo mladino

Na pobudo ravnatelja gluhonemnice gosp. Fr. **Grma** in strokovnega učitelja g. V. **Mazija** se je zbralo 10. t. m. na državnem moškem učiteljišču v Ljubljani lepo število oseb, ki so si nadeli nalogo pomagati gluhonemi mladini.

Naloge humanitarne organizacije, katere delokrog obsega Dravsko banovino, je orisal v lepih besedah g. Fr. Grm. Povdarjal je, da je gluhonemi potreben pomoči, ker ga tlači dvojno zlo: gluhota in nemost. Nemost je največja zapreka pri vzgoji; prva, ki to občuti je mati, ki pa svojemu ljubljencu ne more pomagati. To lepo nalogo imajo gluhonemnice. Za 300 gluhonemih otrok nahajajočih se v naši banovini je ljubljanski zavod pretesen, 200 jih še vedno ostane brez pravega pouka in vzgoje. Novo društvo bo moralo podpirati stremljenje za razširjenje zavoda. Največ gluhonemih otrok prihaja iz revnih družin, kjer gospodari bolezen in revščina; taki otroci prihajajo brez najpotrebnejšega v zavod. Pomoč novega društva bo dobrodošla. Pri razširjenju našega zavoda je treba misliti na ortofonični laboratorij za zdravljenje govornih hib. To in še druge so naloge podpornega društva za gluhonemo mladino.

Pravila, ki so bila soglasno sprejeta, predpisujejo, nuditi gluhonemi mladini do polnoletnosti moralno in materjalno pomoč s tem, da skrbi organizacija, da čim več gluhoneme dece poseča šolo; da preskrbi gojencem in gojenkam, ki so dovršili učno dobo na zavodu, pa nimajo roditeljev ali pa so siromašni, vstop v primerno službo ali obrt in jih za časa njihove vajeniške dobe podpira ter se briga za njihovo nadaljno izobrazbo do polnoletnosti; da z javnimi predavanji in izdajanjem poučnih del v besedi in sliki seznanja širše kroge o vzgoji in pouku gluhonemcev ter o gluhoti in njenih posledicah; itd.

Predsednikom je bil soglasno izvoljen dvorni svetnik gospod Franc **Vedernjak**; v odbor: **Čepon** Janko, trgovec; **Mazi** Vilko, strokovni učitelj gluhonemih; **Urbančič** Anton, učitelj-uradnik kr. banske uprave; **Sitar** Ciril, graver in **Zupančič** Vita, strokovna učiteljica gluhonemih v pokoju. Računska pregledovalca pa sta **Gartus** Ciril, lekarnar deželne bolnice in **Splichal** Franc, računski svetnik v pokoju.

Malenkostno članarino enega dinarja na mesec lahko daruje vsak humanitarni človek onim revežem, ki žive v večni tišini in ki žele postati istotako vredni člani človeške družbe kot so drugi polnočutni ljudje. Svoj pristop prijavite tajniku PDGM V. Maziju. strokovnemu učitelju na gluhonemnici v Ljubljani. Novi organizaciji želimo da bi imela pri svojem vzvišenem humanitarnem delu veliko uspeha in napredka. —nik.

Kočevje

Tekstilana, d. d. nam sporoča: **Obrat se je v naši tovarni reduciral le v dveh oddelkih: v tkalnici in predilnici, dočim se v vseh ostalih oddelkih dela polno, kakor preje. Glede dveh nesreč radi čolničkov se je podpisano vodstvo na podlagi objavljene vesti prepričalo v tkalnici ter ugotovilo, da je ta vest popolnoma brez podlage. Dalje vam vljudno sporočamo, da smo res napravili pri posameznih tkalnih strojih varnostne mreže, vendar ne iz navedenega vzroka, temveč na poziv banske uprave št. 22156 z dne 16. oktobra t. l. Končno pripomnimo še, da se namišljeni nesreči nista pripetila pri predilnem stroju, kjer navzlic razvitku tehnike v današnjem času pri predilnih strojih čolničkov ne poznamo.**

Kultura

Nastop mladih

Prvi literarni večer Mladega Pen-kluba **je bil v četrtek zvečer. Obisk je menda celo optimiste ugodno presenetil. Ljubljana je doživela spet stik s slovensko živo umetnostjo. Mladina, ljubitelji mlade književnosti in celo kritiki menda niso pričakovali zaman. Ko so napolnili zeleno dvorano v Unionu, je bilo jasno, da bo literarni večer z uspehom ali pa z neuspehom postavil mejnik. Leta brezplodnih zunanjosti in njim sledečega mrtvila so nam postavila vprašanje, kaj je s slovensko lepo književnostjo. Kajti vsa naša zgodovina nam kaže, da je literatura, poezija, naše poslednje merilo. Prvi nastop mlade literature je bil pozitiven.**

France Vodnik, Anton Ocvirk, Mrzel-Frigid in Mile Klopčič so si razdelili prvi večer. Od eseja do proze, bi lahko rekli, so predstavili mlado slovensko literaturo in jo združili z imenom Ivana Cankarja.

Dvanajstletnico Cankarjeve smrti je proslavil klub s predsednikovim nagovorom. *Vodnik* **je Ivanu Cankarju dal svojo prisego v imenu vseh in ta odziv je dal celemu večeru jasen obraz. Začrtal je znova in globlje nepogrešljivo pot slovenske umetnosti.**

Po kratkem in toplo sprejetem nagovoru je Vodnik prebral svoj esej »Pot v tempelj«. Z njim je ugledni literarni kritik in križar znova posegel v nered slovenske kulturne filozofije in zavzel svobodnejše stališče. Kolikor je njegov poskus vezan s časovno danim lokalnim izhodiščem, je razumljivo, da ni v njem novih odkritij. V Vodnikovih mislih pa so kljub temu močne kali nove kulturne filozofije. Zato je ta esej predvsem zanimiv za poznavalce Vodnikovih prejšnjih esejev, odločnih nastopov in pogumnih besed za razčiščenje naših kulturnih problemov.

Z liriko je nastopil *Ocvirk*. Čital je šest svojih pesmi, ki so že v Zvonu s svojo klasično formo zbujale splošno pozornost in zanimanje za nadaljni pesnikov razvoj. V četrtek je bil glasovno prešibak in ni mogel vzdržati do konca. V prvih pesmih pa je vendar pokazal in odkril toliko bogastva in poezije, da so pesmi še pridobile, posebno Stance. Pesimizem njegove poezije ga približuje v teh delih Werflu, a kultura izraza ponekod Župančiču. Odgovora za njegov letošnji razvoj pa iz čitanega nismo dobili.

Za Ocvirkom je nastopil najboljši recitator svojih stvari *Mrzel-Frigid*. Čital je pet črtic, med njimi tri nove: Domov, Luč v sobi in Slovo. To so kratke stvari, Le Maistre bi jih imenoval pesmi v prozi. Frigid jih tako tudi bere in ne skriva originalnega poskusa, z novo kompozicijo in slogom doseči formalno enoto. Goji življenje mrtve okolice iz njenega dotika s človekom. Mojstrsko čitanje nam šele odpira vse to bogastvo. Nova vsebina predmeta je njegova socialna stvarnost. Simbol mu ni poiskan, ni iz fantazije. Realno doživetje raste iz drobcev. Življenje je v vseh motiv in vedno celo, intuitivno združeno z občečloveškim. Zdaj vidimo njegovo pot, ki smo jo opazili že na prvem njegovem večeru. Kljub temu ostane problem, kako se pri Mrzelu rastoča liričnost združi z rastočo epično širino, in to je menda postavilo tega pisatelja drobnih stvari v središče moderne slovenske književnosti.

Enako je zanimiv *Klopčič*. Čital je Dvoje pisem, posvetitev Srečku Kosovelu — Hodim med oljke — in recitacijski zbor Noč. Iz mladega socialnega pesnika si je Klopčič poiskal precej zgodaj pot med klasično in proletarsko liriko. Čitane pesmi tega niso pokazale, tudi branje mu ni bilo enotno. Dosegel je največjo moč z nežnostjo podob, posebno v Kosovelovi pokrajini. Zbor je učinkoval monumentalno radi močne vsebine. Z njim je Klopčič pokazal, kako velike so notranje razlike med temi štirimi slovenskimi pesniki. Da so se drug poleg drugega uveljavili, je le dokaz njihove originalne zrelosti.

Tako je bil večer ves prisrčno poln novega. Težko je bilo povedati, kdo ga je bil bolj vesel v teh dneh. Izbrano občinstvo, ki ga je nekoliko utrudila prevelika vročina, se je razhajalo z živahnimi pogovori o večeru in ni tajilo novega zaupanja v bodočnost slovenske besede. Saj je bil to večer njene kulture. Že radi tega moramo pozdraviti delovanje mladega kluba in se priključujemo želji občinstva, da se program razširi na nove nastope v Ljubljani in drugod. To zahteva tudi tu doseženi in dolgo pričakovani stik slovenske literature z narodom.

»Revna kakor cerkvena miš« na Šentjakobskem odru. **V soboto 13. in v nedeljo 14. t. m. vprizori Šentjakobski gledališki oder izvrstno veseloigro »Revna kakor cerkvena miš«. Vsebina obravnava borbo mladega dekleta za življenski obstoj. Pri predstavi sodelujejo gdč. Baranova, Pirčeva ter Škerlj, Košak, Lavrič in Videtč. Režjo vodi Karus. Vstopnice se dobe v trgovini Karničnik na Starem trgu.**

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Drama.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Sobota, 13. decembra: Serija A-000001. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Nedelja, 14. decembra: Ob 15. uri Utopljenca. Ljudska predstava pri znižanih cenah. — Izven. — Ob 20. uri: Gospa ministrica. Ljudska predstava pri znižanih cenah. — Izven.

Ponedeljek, 15. decembra: »Sen kresne noči«. Red D.

Opera.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Sobota, 13. decembra: Boheme. Red C.

Nedelja, 14 decembra: Ob 15. uri »Hasanaginica«. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.

Ponedeljek, 15. decembra: Zaprto.

Šentjakobski gledališki oder

Sobota, 13. ob 20. uri: Revna kakor cerkvena miš.

Nedelja 14. ob 20. uri: Revna kakor cerkvena miš.

NARODNO GLEDALIŠČE V MARIBORU

Sobota, 13. decembra ob 20. uri: »Škrjančkov gaj«. Ab. C. Znižane cene. Zadnjič.

Nedelja, 14. decembra ob 15. uri: »Aleksandra«. Kuponi. — Ob 20. uri: »Gospa ministrovka«. Kuponi.

PTUJSKO GLEDALIŠČE

Ponedeljek, 15. decembra ob 20. uri: »Lutka«. Gostovanje mariborskega gledališča.

Dnevne vesti

— **Nj. Vel. kraljica Marija za siromašno deco.** Kraljica Marija, ki že četrto leto vzdržuje oddelke za prehrano siromašne dece na šolskih poliklinikah v državi, je izrazila željo, da bi deca, ki uživa gostoljubnost teh, slavila sv. Andreja, ki je dan krstne slave kraljevskega doma in imendan kraljeviča Andreja, ki je pokrovitelj vseh ustanov šolskih poliklinik v državi. Tako bodo praznovali sv. Andreja v zavodih v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Celju, Skoplju, Cetinju, Splitu in Kragujevcu. V Beogradu bo ta dan proslavilo nad 200 siromašnih otrok. Kraljica bo ob tej priliki obdarila tudi 50 najsiromašnejših otrok z zimskim perilom.

— **»Službeni list«** kraljevske banske uprave Dravske banovine, štev. 43. z dne 12. decembra 1930 ima sledečo vsebino: Zakon o drž. policijskih izvršilnih uslužbencih. — Zakon o žandarmeriji (orožništvu). — Zakon o deklaraciji ministrstva za zunanje posle glede priznavanja jurisdikcije stalnega mednarodnega sodišča. — Pojasnilo k uveljavljenju dopolnilnega protokola s Poljsko. — Razglas o opravljanju občinskih blagajniških poslov v občinah Dravske banovine. — Imenovanja članov banskega odbora za fond za zaščito učencev. — Odločbe državnega sveta.

— **Premestitev.** Z odlokom ministra prosvete je prideljen glasbeni akademiji v Zagrebu na lastno prošnjo in brez pravice do dnevnice Andrej Mitrović, tajnik narodnega gledališča v Mariboru.

— **Napredovanje podčastnika.** Z ukazom Nj. Vel. kralja je postal narednik Pečatnik Franjo pehotni podporočnik.

— **Odjavite pravočasno vozila, ki so nerabna ali prodana.** Kdor proda še tekom tega leta svoje vozilo in o prodaji najkasneje do 5. januarja prihodnjega leta ne obvesti pristojno davčno upravo, mora plačati takso za leto 1931 sam. Davčna uprava ne tirja novega lastnika vozila, temveč vedno onega, ki je zabeležen še vedno kot lastnik. Sama odjava pri politični oblasti I. stopnje ne zadostuje in je potrebno vposlati davčni upravi posebno odjavo vozila. Isto velja za taka vozila (avtomobile), ki so postala trajno nerabna. Tudi v tem slučaju je javiti nerabnost do 5. januarja prihodnjega leta davčni upravi, ki odredi komisijonelno ugotovitev nerabnosti. Ker se bliža konec leta in se je letos v nekoliko primerih dogodilo, da so bili pozvani bivši lastniki že lansko leto prodanih ali nerabnih osebnih avtomobilov, da plačajo tudi za letošnje leto državno takso v iznosu Din 3000, priporočamo radi strogosti predpisov točno upoštevanje termina.

— **Napredovanja in imenovanja v vojski.** Napredovali so v čin peš. podporočnika narednik g. I. Fran **Pečatnik**, v čin peš. kapetana I. kl. kap. II. kl. g. J. Josip **Absac**. Za komandanta 4. bat. peš. polka kr. garde je imenovan peš. podpolkovnik g. Miloš **Drobnjak**; za komandanta 3. bat. 16. pešpolka »Carja Nikole Drugega« peš. major za generalštabne posle g. **Vrkljana** Ivan; za kom. 2. bat. 21. pešpolka »Češkoslovaškega« peš. major g. **Gregurič** Mirko; za komandanta 1. bat. 41. pešpolka peš. generalštabni major g. **Mušič** Jurij.

— **Predavec je izgubil svoj čin.** Adjutantski oddelek vojnega in mornariškega ministrstva je objavil v službenem vojnem listu naslednje oznanilo: »Ker je sodni stol sedmorice obsodil zaradi prevare na dve leti ječe pehotnega kapetana prvega razreda Predavca J., je ta na podlagi zakona o ustrojstvu vojske in mornarice izgubil svoj čin, kar sporočamo pristojnim oblastem.

— **V knjižnico Delavske zbornice se lahko vpiše vsakdo,** saj jo že danes poleg delavcev obiskuje okrog 2000 učiteljev, profesorjev, zdravnikov, akademikov in pripadnikov raznih poklicev. Vsak zrel človek lahko dobi knjigo, ki si jo želi.

— **Prisego o polnoči,** igro Manice Komanove vprizori Sokolsko društvo na Viču v nedeljo 14. decembra ob 20. uri.

— **»Soča« gostuje v Mostah.** Jutri v nedeljo ob 20. uri zvečer bo gostovala družina »Soča« s Strindbergovim »Očetom« v Mostah v Sokolskem domu. Pred predstavo kratko uvodno predavanje.

— **Harry Lidtke v Zagrebu.** V četrtek je dospel z Dunaja v Zagreb znani filmski igralec Harry Lidtke, ki ga obožujejo zlasti starejše kino ljubeče generacije. Z njim je tudi soproga Krista Tordy in njegov berlinski ansambel.

— **Fordova tovarna v Jugoslaviji.** V četrtek sta posetila trgovinskega ministra Demetrovića ameriški poslanik v Beogradu Prince in zastopnik Fordovih tovarn Mamulan zaradi vprašanja o zgraditvi Fordove avtomobilske tovarne v Jugoslaviji. Z ministrom sta imela daljši razgovor. Kakor izgleda, bodo to vprašanje kmalu definitivno rešili.

— **Občni zbor odseka uradnikov I. in II. kategorije UJNZB Ljubljana.** Dne 7. t. m. ob 9. uri se je vršil v prostorih hotela Miklič v Ljubljani redni občni zbor odseka, katerega se je udeležilo veliko število članstva tako iz Ljubljane kakor s proge. Vseskozi stvarna in živahna debata, ki je sledila poročilom odborovih funkcijonarjev, je pokazala, da se članstvo zaveda svoje dolžnosti in hoče trdno vstrajati na poti, ki jo je začrtalo Udruženje. Obširnejše poročilo o delu je podal tovariš Deržič in je obrazložil točno stališče Udruženja in njegov program. Njegova izvajanja so bila sprejeta najtopleje in so se vsi navzoči z dosedanjo taktiko strinjali. Občnemu zboru so bile predložene razne spomenice. Pri volitvah novega odbora so bili izvoljeni v odsekov odbor tov. Punčuh Mirko, čin. I., kot predsednik, Pihler Franc, čin. II. iz Maribora, kot podpredsednik in kot odborniki tovariši: Furlan Josip, čin II., inž. Leskovšek Drago, čin I., Švajger Verij, čin II., Luschützky Josip, čin II., Srebot Franc, čin. II., Šircelj Karol, čin. II., Rovan Alojzij, čin. II., prometnik postaje Zalog, Trček Stanko, II. in Ponikvar Ciril, čin. II. V nadzorstvo odseka so bili izvoljeni tovariši: Zupanič Karol, čin. I., Petek Milan, čin. I. in Jenčič Anton, čin. II.

— **Z umorom je oprala svojo čast.** V Kumanovu je bila obsojena na 3-letno ječo neka Peka Vuličević, ki je lani umorila župana občine Preševo. Ta je namreč podpisal spričevalo, da je Peka živela nemoralno življenje. To spričevalo je Peka rabila za tožbo za ločitev.

— **Samomor na materinem grobu.** Na zagrebškem pokopališču je izpila večjo količino ocetne kisline neka Anica P., stara komaj 23 let. Hotela si je vzeti življenje na materinem grobu. V bolnici so ji izprali želodec in jo rešili. Revica je brez službe in nima sorodnikov.

— **Obleke in klobuke kemično čisti, barva in plisira tovarna Jos. Reich.** 6603

— **Volna, bombaž, nogavice in pletenine** v veliki izbiri pri Karlu Prelogu, Ljubljana, Židovska ulica 4 in Stari trg 12. 166

— **Potres.** Beograjski seizmografi so v sredo ob 11·34 zaznamovali potresne sunke. — Epicenter je bil oddaljen 3000 km.

— **Vreme.** Barometer je kazal včeraj ob 7. uri v Ljubljani 753, v Mariboru pa 746·6. Temperatura je bila v Ljubljani —0·8, v Mariboru pa 0·0 C.Pihali so večinoma severni vetrovi. Mirno je bilo v Sarajevu in Skoplju. Največja megla je bilo v Ljubljani, Zagrebu in Sarajevu. Deževalo je v Beogradu, Sarajevu in Kumboru. Najvišja temperatura je bila v Ljubljani 3·7, najnižja pa —2 C, v Mariboru —2, v Zagrebu 3, v Beogradu 1, v Sarajevu 0·0, v Skoplju pa 1 C.

Ljubljana

Sobota, 13. decembra, Lucija. Pravoslavni: 30. novembra, Vitača.

Nočno službo imata lekarni: Piccoli na Dunajski cesti in Bakarčič na Sv. Jakobu trgu.

*

■ **Proračun mestne občine ljubljanske za l. 1931.** Proračuni mestne občine ljubljanske za leto 1931 so dogotovljeni in bodo po določbi § 37. občinskega reda 14 dni, to je **od 13. do 26. decembra 1930.** občanom v mestni posvetovalnici (Mestni trg 2) med uradnimi urami od 8. do 2. na vpogled. Opazke, ki bi jih občani navedli o proračunu, bo občinska uprava vzela pri pretresovanju v premislek.

■ **Akademski pevski zbor** bo imel svoj redni občni zbor v petek 19. t. m. ob 20. uri v balkonski dvorani na univerzi. — Predsednik.

■ **Božičnica Rdečega križa.** Ljubljanski krajevni odbor Rdečega križa priredi letos prvikrat božičnico, na kateri namerava obdariti vsaj 50 do 60 šolskih otrok, dece ubožnih staršev. S tem se obračamo do naših uglednih p. t. trgovcev z iskreno prošnjo, da nam za dobrotvorni namen prispevajo kakršnakoli darila (v blagu, obleko, čevlje, perilo, pecivo i. t. d.). Požrtvovalne članice našega odbora, legitimirane z društveno izkaznico, bodo prihodnje dni p. t. trgovce osebno posetile, da prevzemo naklonjena darila. Imena darovalcev se bodo v časopisih objavila. Božičnica bo v dvorani Mestnega doma v torek 23. t. m. ob 15. Darove drugih sprejema pisarna dr. O. Fetticha, Dalmatinova ulica 7.

Za 15 Din ali celo za 10 Din vse polno lepote, divote in krasote pri reviji Atene danes zvečer v »Unionu«

■ **Modna revija Atene** bo razvijala svoj program po celi dvorani Uniona, zato priporočamo občinstvu, da zasede na dan prireditve tudi balkon. 919

— **Na Modno revijo Atene vabimo tudi našo omladino.** Razne domače tovarne bodo razstavile svoje predmete in obrazložile med zabavo način pridobitve. Za srednješolce in visokošolce programi po Din 10·—. Prosta zabava, obleka navadna. 920

■ **Društvo »Soča«** opozarja vse svoje zveste člane in prijatelje na predavanje, ki se bo vršilo danes ob pol 21. uri pri Levu. Predavatelj, urednik »Jutra« Davorin Ravljen, bo orisal življenje črnega revirja Westfalije.

■ **Odprta noč in dan so groba vrata!** Umrla je ga. Betka Čop, rojena Pogačnik. Pokopali jo bodo v nedeljo ob 15. v Breznici. — Kap je zadela 81-letno vdovo Marijo Kržišnikovo. — V Selu pri Mostah je umrl Štefan Zupančič. Pokopali so ga včeraj. — Umrla je ga. Alajzija Widmayer, rojena Bregar. Tudi njo so pokopali včeraj. — Naj počivajo v miru! Žalujočim naše sožalje!

■ **Zahvala.** Ravateljstvo splošne bolnice v Ljubljani se za izkazano velikodušnost najtopleje zahvaljuje tvrdki I. C. Mayer, ki je za božičnico poslala razno blago.

■ **Vseh 500 članov podružnice »Sadjarskega in vrtnarskega društva«** v Ljubljani je dolžno, da se udeleže danes, v soboto 13. t. m. ob pol 20. uri izrednega občnega zbora, ki bo v Lazarjevi gostilni na šentjakobskem trgu.

■ **Živinski sejem v Ljubljani.** Radi državnega praznika v sredo 17. decembra bo živinski sejem v Ljubljani že v torek 16. decembra.

RESTRAVRACIJA »ZVEZDA«. Vsako soboto in nedeljo domače koline. — Se priporočata Fran in Roza Krapež.

■ **Utopljenec najden na Fužinah.** Žandarmerijska stanica v Vevčah je našla naplavljeno na Fužinah pri jezu moško truplo kakega 60—65 let starega utopljenca. Preiskava je dognala, da je truplo ležalo že kak pol drugi mesec v vodi. Identiteta doslej še ni ugotovljena. Neznanec je okoli 173 cm visok, debelega zabuhlega obraza, velikih sivih brk, brez las, zob, širokega nosu in močnih ličnih kosti. Oblečen je bil v dva enaka suknjiča iz cajga. Imel je nadalje na sebi dvoje hlač, ponošene visoke čevlje na zadrgo, ni pa imel na sebi nikakega perila. V žepu je imel le majhen ključ. Zdi se, da je utopljenec kak berač.

Maribor

m **Prihod dr. Aljehina.** Svetovni šahovski mojster dr. Aleksej Aljehin prispe v Maribor danes s popoldanskim ljubljanskim brzovlakom ob 11. uri. Na postaji ga bodo pozdravili zastopniki oblasti, mariborskega šahovskega kluba in tujsko-prometne zveze. Popoldne bo Aljehin v spremstvu predsednika avtokluba g. Pinterja napravil izlet na Falo, ob 20. uri pa bo v Kazini predaval in igral simultanko s 30 nasprotniki.

m **Odhodnica.** Obmejnemu policijskemu komisarju Jakši Staniču, ki odpotuje jutri na svoje novo službeno mesto v Beli Manastir, priredijo drevi ob 20. uri njegovi prijatelji in znanci v Grajski kleti odhodnico.

m **Nov zdravnik.** V seznam zdravnikov je bil te dni vpisan sekundant tukajšnje bolnice dr. Mirko Sesardič.

m **Na tajni seji občinskega sveta** so v četrtek zvečer rešili 55 prijav za sprejem v občinsko zvezo. Dalje so obravnavali razna personalna vprašanja in rešili tudi razne prizive zaradi predpisov davščine na nezazidane parcele. Oddali so naslednja občinska dela za leto 1931: Tesarska, zidarska in betonska dela Ivanu Špesu ml., betonska dela in dobave stavbnega materijala Karlu Pickelu, kleparska dela Benjaminu Dibelčarju, mizarska Josipu Volčiču, dimnikarska Franu Rateju, kovaška Mirkotu Počivalniku, kolarska Antonu Podkripniku, ključavničarska Franju Kumercu, steklarska Klančniku, slikarska Lorberju, pleskarska Ambrožiču, vzdrževanje stolpne ure pa Avgustu Sterletu.

m **K nesreči na Fali.** Kakor smo na kratko že poročali, je v četrtek zjutraj padlo pri bagriranju Drave pod jezom velike elektrarne na Fali v vodo 12 delavcev. Nesreča se je zgodila vsled tega, ker se je porušil oder, na katerem so zaposleni delavci stali. Deset delavcev je ostalo skoraj nepoškodovanih, rešili so se iz valov le z manjšimi praskami, samo 33-letni Ivan Semen je dobil tako težke poškodbe, da je po rešitvi ostal nezavesten in so ga morali prepeljati v bolnico. Utonil pa je Ivan Šuligoj, ki se je pri padcu najbrže ubil in ni več mogel na površje. O nesreči je bila uvedena stroga preiskava.

m **Spored Manenovega koncerta.** Na ponedeljkovem Manenovem koncertu v Mariboru bomo slišali dve njegovi lastni kompoziciji, in sicer Iberijski ples in op. A-20 Balado. — Razven teh njegovih skladb se nam bo predstavil še z dvemi svojimi predelavami, namreč »Ballet lento« od Glacka in znamenitim h-mol koncertom od Paganinija. Tudi je na sporedu divna Schubertova »Čebelica« in pa Boethovnova sonata v A-duru s štirimi stavki. — Na klavirju spremlja Manena znani pianist Valter Ficsher. Vstopnice se že dobe.

m **Pogreb Ivana Leyrerja.** Včeraj popoldne so na pokopališču na Pobrežju pokopali bivšega magistratnega ravnatelja Ivana Leyrerja. Pogreba se je za mestno občino udeležil g. ravnatelj Höchler, nadalje gasilci iz Maribora in okolice, v ostalem pa mariborski Nemci.

m **Poset knjižnic v preteklem mesecu.** Ljudska knjižnica v Narodnem domu je v preteklem mesecu izposodila 197 članom 2151 knjig in sprejela 42 novih članov. Knjižnica Delavske zbornice pa je izposodila 945 obiskovalcem 1550 knjig in sprejela 41 novih članov. Obisk knjižni v tekočem mesecu pa je bil še boljši.

m **Združenje rezervnih častnikov in bojevnikov,** pododbor v Mariboru, poziva svoje člane, da se udeležijo elitnega plesa častnikov mariborske garnizije dne 17. t. m. ob 21. uri v dvorani pivovarne »Union«. Članska izkaznica velja kot vstopnica za vse člane, njihove žene in neporočene hčerke. Obleka za dame plesna, za člane črna.

m **Trgovski in privatni nameščenci** priredijo danes v soboto 13. t. m. ob 20. uri v veliki dvorani Narodnega doma svoj Miklavžev večer. Darila se sprejemajo v društveni sobi trgovske in obrtne mladine v Narodnem domu, prvo nadstropje, levo.

m **Za brezposelne.** Borza dela v Mariboru potrebuje nujno več krojačev, čevljarjev, kleparjev, mlinarjev, 1 ključavničarja za izdelovanje modelov, 2 vajenca kovaške in mizarske obrti ter več služkinj in 1 pletiljo.

m **Trg v petek.** Včerajšnji trg je bil zelo dobro založen, posebno veliko je bilo rib in divjačine. Prodajali so se: krapi po 20, ščuke po 30, fogoši po 30 do 40, morske jegulje po 22, tonine pa po 28 Din za kg. Zajci so veljali 30 do 40, zajčji hrbti in stegna 20 do 30, fazani pa 35 Din za komad.

m **Lepo solnčno vreme.** Po večdnevnem dežju in snegu je včeraj nad Mariborom in okolico posijalo solnce. Sneg je v nižinah popolnoma izginil in postalo je toplo in prijetno kakor v najlepši jeseni.

m **Trencheoati, usnjeni jopiči, zimski plašči, Hubertus-plašči, snežni čevlji in snežni škornji, galoše, čez 300 vrst krzna, kakor tudi vso manufakturno blago na obrose, L. Ornik, Maribor, Koroška 9.** 852

m **Kuhanje s plinom.** K tej naši včerajšnji notici nam sporačajo gospodinje, da se plin pri tekmi ni zaračunal tako, kakor v navadni oddaji, kjer stane kubični meter 5 Din, ampak samo po 2·50, torej 50 odstotkov ceneje. Z diferenco cen, ki jo je letos uvedla Mestna plinarna, so najbolj prizadeti posebno revnejši sloji, ki porabijo manj plina in ga morajo zato dražje plačevati. Bilo bi tedaj tako v interesu konsumentov kakor tudi podjetja, da bi se ta krivica popravila.

m **Aretacija tatu v Gradcu.** V Gradcu je bil te dni aretiran 33-letni Franc Kamenšek od Sv. Trojice pri Rogaški Slatini, katerega je iskalo tukajšnje okrajno sodišče zaradi tatvine. Kamenšek je bil sedaj prepeljan v Maribor in izročen policiji.

m **Aretacije in prijave.** V četrtek je policija aretirala dve osebi, Josipa N., ker je imel za 100 Din kolkov, izvirajočih iz znanega vloma v Zupančičevo trafiko v Studencih in Ivana G. zaradi žaljenja vojakov in potepuštva. — Prijav je prejela 12, poročil pa 5.

m **Tatvina piščancev.** V noči od srede na četrtek je neznanec ukradel kurjaču Alojziju Gradišniku v Stefensonovi ulici št. 1 šest piščancev, vrednih 200 Din. Dvema je tat odrezal glavi in ju pustil v kurniku.

m **Tatvina soda.** Trgovcu Viktorju Korenu v Krčevini je neznanec pred dvema dnevoma ukradel 300-literski sod, se je pa menda zbal posledic in ga je ponoči spet spravil na prejšnje mesto.

m **Spretna ciganka.** V četrtek je neka ciganka kupovala v trgovini Izidorja Finzija v Jurčičevi ulici pentljo, ko je odšla so pa izginile ž njo tudi tri pisane moške srajce, vredne 180 dinarjev.

Celje

* *Uradni dan Sreskega gremija trgovcev v Celju* za člane trgovce v rogaškem sodnem okraju se vrši v ponedeljek, dne 15. decembra od 9. do 12. ure v Rogatcu v posebni sobi kavarne Šporn in od 14. do 16. ure v Rog. Slatini v posebni sobi občinske posvetovalnice.

* *Plesna šola sokolska v Celju* ima to nedeljo svojo plesno vajo združeno z čajanko že ob 15. uri. Vljudno vabljeni vsi.

* *Narodno-obrambna društva v Celju* nameravajo prirediti 31. januarja 1931 skupno prireditev. O podrobnostih bomo še poročali.

* *Mestna občina oddaja* na dražbi gnoj, ki se bo pridelal v upravnem letu 1931 v mestni klavnici. Licitacija bo 30. decembra ob 9. uri v pisarni mestne klavnice.

* *Ne zamudite zanimivega predavanja,* ki ga priredi Ljudsko vseučilišče danes popoldan ob 17. uri v Mestnem kinu. Predaval bo pisatelj g. Edmund Zscheile o svojem sedemletnem potova-

* *Vsi prijatelji lepe pesmi* drevi na družabni večer CPD v gornjih prostorih Narodnega doma ob 20. uri. Ob tej priliki prejmeta diplomo častnega članstva velezaslužni skladatelj in nekdanji društveni pevovodja g. dr. Anton *Schwab* ter najstarejši celjski pevec g. Ivan *Likar*, ki že 36. leto sodeluje v zboru. Ostali spored obsega pevske in godbene točke ter prosto zabavo. Vstopnine ni.

* *Znižanje cen kruhu in mesa.* Z odlokom mestnega načelstva in v sporazumu z obrtno zadrugo pekov v Celju so bile dne 12. decembra znižane cene kruhu tako, da bo odslej stal kg belega kruha namesto Din 4'50 samo Din 4'20, kg črnega kruha namesto Din 4 samo Din 3'60 ter kg polbelega kruha namesto Din 4'20 samo Din 4. Razmah med ceno moke in kruha bo znašal torej samo 1 Din. — Celjski mesarji so sami znižali cene svinjini od 25 in 28 Din na 18 in 25 Din.

* *»Golgota« v Mestnem gledališču.* V četrtek zvečer so v Mestnem gledališču vprizorili tretjo predstavo v letošnji sezoni s Tucićevo dramo »Golgota«. Delo samo operira veliko z zunanjimi efekti in je bila temu primerna tudi uspela inscenacija. G. Pogačnik je dobro podal meniha Demetrija, zelo dobra je bila ga. Sadarjeva kot žena. G. Bele kot prijor in g. Pfeifer kot Krist ter gg. Velniček, Perc, Hribar, Jelen kot menihi in g. Vizjak kot ljubimec so bili dobri. Da je bil obisk slab, je samo znamenje časa.

* *Nezgode.* V Orlovi vasi pri Polzeli je padla 3-letna posestnikova hčerka Rozalija Verdevova v hiši tako nerodno, da si je zlomila levo roko. V Spodnji Rečici pri Laškem so neznani storilci napadli na cesti 20-letnega rudarja Jurija Gorška in ga zabodli z nožem v levo ramo. — 70-letna postrežnica Frančiška Orešnikova, stanujoča na Dečkovem trgu, si je s šivanko zabodla tako v roko, da je ni mogla več izvleči. — Vsi se zdravijo v javni bolnici.

* *Izgube.* Na poti iz Celja v Gaberje je bila izgubljena srebrna cigaretna doza. — Dijak Pejavnik Alojzij je na poti s kolodvora do gimnazije izgubil svojo železniško legitimacijo.

* *Sleparski trgovsk potnik.* Neki Feliks K. je od avgusta hodil po severnih krajih Dravske banovine zlasti pa po okolici Celja ter sprejemal naročila za neko beograjsko zalogo mila. Na račun naročil so mu izplačali večje zneske, naročilnic pa ni pošiljal tvrdki, ki seveda naročilcem tudi blaga poslala ni. Na prijavo dveh prevaranih naročilcev je bil K. aretiran v Celju. Pri njem so našli par naročilnih blokov, iz katerih ni niti iztrgal duplikatov naročil, kaj šele da bi jih bil poslal tvrdki. Ker je menda oškodoval še več ljudi, kot je iz naročil razvidnih, se naj oškodovanci zglase na celjskem okrožnem sodišču, kamor je policija K-a izročila.

Pri delu ga je zadela kap

Cerknica, 11. decembra.

Kljub zimskemu času še vedno nadaljujejo z deli pri gradnji nove ceste Begunje - Sv. Vid. Tako je bil pri cesti zaposlen tudi Ivan Zorc, posestnik, doma iz bližnje vasi Bezuljak. Ker ni imel doma dela, je odšel k cesti, da bi zaslužil kak dinar. Kakor po navadi, je tudi v sredo zjutraj odšel na delo.

Z drugimi delavci vred je skoro ves dopoldne opravljal razna dela na cesti. Dobre četrt ure pred poldnem pa mu je postalo slabo in kmalu nato se je pri delu zgrudil na tla. Bližnji delavci so mu takoj priskočili na pomoč.

Lotil se je dela, a spet je omagal in padel na tla. Delavci so ga zopet vzdignili, a nihče ni vedel, kaj mu je pravzaprav. Še enkrat je omagal, a se ni več prebudil. Najprej so mislili, da je samo v nezavesti, a kmalu so ugotovili, da ga je zadela kap in da je mrtev. Mrtvega posestnika so takoj odpeljali v Bezuljak na njegov dom. Zorc je bil star 58 let in zapušča skoro nepreskrbljeno družino.

Nepojasnjen samomor

Obupen čin mladeniča. — Nihče ne ve, kaj ga je gnalo v smrt.

Guštanj, 11. decembra.

V četrtek zjutraj se je po trgu bliskoma raznesla vest, da leži na hribčku v bližini gozdiča na polju nad trgom mladenič s prestreljenimi senci. Ljudje so trumoma hodili ogledovat nesrečnika, dokler ni bil prenešen na mrtvaški oder. Našel ga je g. Čapelnik, tovarniški delavec, ki je hodil tod mimo, in takoj hitel obvestit o grozni najdbi tukajšnjo orožniško stanico. Na stanici je bil v tem času tudi g. Haar, mojster v oddelku za zmeti (peresa) v tukajšnji jeklarni, rodom iz Nemčije, ki je prišel javit, da njegovega sina že dve noči in en dan ni bilo domov, da je neznano kam odšel s prošnjo, da bi orožništvo poizvedovalo po njem. Temne slutnje so obšle takoj potrtega in žalostnega očeta.

Imenovani je odhitel na kraj nesreče ter na vso žalost spoznal v mrtvecu svojega ljubljenega sina edinca. Odigral se je v srce pretresljiv prizor v trenutku takega svidenja s komaj 19-letnim Rudolfom, uradnikom v tukajšnji jeklarni in očetom, ki mu je sedaj tragedija sina zagrenila še odmerjeno življenje. Potrt, duševno uničen je odšel javit vso nesrečo svojim domačim. Pokojnik je bil tihe in mirne narave in je vsem zagonetka, kaj ga je gnalo v smrt.

Zverinski umor novorojenčka

Trupelce z rano na prsih na bregu Drave. — Poizvedovanje za zločinsko materjo.

Maribor, 12. decembra.

Danes zjutraj je nekdo, ki je slučajno zašel z Ruške ceste v grmovje, ki raste po strmem bregu nad Dravo, našel na zelo skritem in težko pristopnem mestu, približno 8 metrov nad strugo reke, 25 × 35 cm veliko škatlo z napisi »Semperit«. Škatla je bila prevezana z vrvjo in je najditelja takoj zainteresirala. Mislil je, da je v njej ukradeno blago, ki ga je tat tu skril; ko pa jo je odprl, je našel na največje presenečenje v njej v papir zavito trupelce novorojenčka moškega spola, ki je že razpadalo.

Najditelj je o groznem odkritju takoj obvestil policijo, ki je prevzela škatlo z otrokom ter preiskala prostor, kjer je bila najdena. Uvedena pa je bila takoj tudi preiskava, da se ugotovi, ali je bil otrok nasilno umorjen ali je umrl naravne smrti. Toda že prvi pogled je pokazal, da gre za zverinski umor, kajti na telescu mrtvega otroka je zevala na prsih velika, 3 cm dolga rana, prizadejana očividno z ostrim nožem. Zločinska mati je tedaj otroka zaklala, ga zavila v papir, dala v škatlo in ga skrila na mestu, ki se ji je zdelo dovolj skrito in varno, da prikrije njen zločin vsaj za daljšo dobo.

Po odredbi policije in sodne komisije je bilo trupelce prenešeno v mrtvašnico na Pobrežju, kjer bo razteleseno, da se definitivno ugotovi način in čas smrti. Škatla s papirjem in vrvjo je pa bila prenešena na policijsko predstojništvo v kriminalni oddelek, ki je takoj uvedel najstrožje poizvedovanje po nečloveški materi. Odkritje je vzbudilo posebno na Ruški cesti veliko zanimanje in zgražanje in so si ljudje ves dan ogledovali kraj, kjer je umorjeno dete ležalo.

Strašen konec alkoholika

Murska Sobota, 12. decembra.

Včeraj si je končal s solno kislino življenje Živko Ivan, kamnoseški pomočnik pri tukajšnjem podjetniku Močniku. Mojster ga je našel v delavnici klečečega na tleh z močno sklonjenim telesom in oprtega na roke. Misleč, da je pijan, ga je vprašal, če ne bo delal. Tedaj je dvignil glavo in odkimal. Zdaj je šele mojster opazil, da ima penava in krvava usta in je začel tudi bruhati. Takoj so ga naložili na voziček in ga odpeljali v bolnico. Toda tudi takojšnja zdravniška pomoč ni več pomagala. Izdihnil je med strašnimi mukami, ne da bi dal glasu od sebe. Na mestu, kjer se je zastrupil, so našli vrček za pivo, v katerem je bila še solna kislina. Kakor sodijo, je izpil pol vrčka strupa.

Imenovani je bil po rojstvu iz bližine Postojne, pristojen pa je bil v Ptuj. Star je bil 56 let. Strašno je bil vdan pijančevanju in je gotovo to posredni vzrok samomora. Zadnje čase je po tri dni popival in je kazal znake duševne otopelosti. Bil je marljiv delavec in je največ delal na črnem marmorju

Svetovni šahovski mojster v borbi z našimi šahisti

Kako so si nekateri zamišljali svetovnega šahovskega mojstra Kibici so najduhovitejši ljudje -- O »pacerjih«

J. Gabrovšek, ki je dobil prvo partijo.

Ljubljana, 12. decembra.

Ljubljana je prav tiho in mirno mesto. Veliki dogodki in senzacije so pri nas silno redke. Prav taki smo tudi mi Ljubljančani. Razburimo se le malokrat, kadar se pa, pokažemo, da teče po naših žilah prav južnjaška kri.

Šah je v našem mestu zelo razširjen, goji ga staro in mlado. Ko je prišel v deželo glas, da bo prišel v našo sredo sam svetovni mojster dr. Aljehin, je vse govorilo samo o šahu. Najbolj poučeni so stuhtali poteze, ki morajo prisiliti tudi Aljehina h kapitulaciji. Posebno ženski svet je nestrpno pričakoval prihoda velikega mojstra, saj je splošno znano, da je Aljehin prav lep mož.

Velika dvorana kazine je nabito polna. Okoli velikega četverokota miz je zavzelo prostor 35 nasprotnikov. Vsak je imel v srcu skrito željo, da se mu posreči zmaga. Za njimi stoje na stolih in mizah gosto strjene vrste kibicev. Med njimi je mnogo šahistov, mnogo pa je tudi takih, ki mislijo, da jih ne sme manjkati spričo take senzacije. V sredini četverokota je miza z dvema stoloma. Aljehin nastopi — gromovit aplavz. Dve kodrasti glavici sta presenečeni. Stopim bliže in napnem ušesi: »Saj nima kariraste obleke, je pa vseeno fejst«. Prav imata, večerna toaleta, krasen smoking se izborno prilega svetovnemu prvaku. Kakor atlet se zdi.

Med igralci je tudi dama. Igra se prične. Svetovni mojster otvori borbo pri nežnem spolu. Od neke strani se čuje pritajeno ploskanje. Prve poteze si sledijo hitro. Otvoritev je večini dobro znana. Igra postaja vedno bolj zamotana. Fotografi nastopijo. Težko je ujeti ugoden trenutek — Aljehin preveč hiti. Naš velemojster dr. Vidmar je voditelj simultanke, prav nagajiv je. S svojimi širokimi pleči se postavi naravnost pred fotografski aparat — veselje med gledalci. Dr. Vidmar ponudi prvaku turško kavo, žalibog nima ta časa. Naš mojster ne odneha in nese skodelico na nasprotno stran. Gledalcem-kibicem je to silno všeč. Malo po 22. uri je. Prva žrtev — inž. Sodnik je prenaglo potegnil in zgubil stolpa. Kibici so nesrečni: »Jaz bi igral drugače, prav slab prostor smo si izbrali«. Take in podobne opazke se začujejo. Dr. Vidmar dostojanstveno zabeleži nepobitno dejstvo.

Mojster igra silno hitro. Eno kolo traja največ 15 minut. Izgleda, da je ravno tista stranica četverokota, kjer je padla prva žrtev, najpreje obsojena na smrt. Pridružijo se še trije sosedi prve žrtve. Pol ure pred polnočjo nastane nemir. Svetovni mojster je remiziral z L. Gabrovškom, kmalu na to tudi z bratom dr. Vidmarja, Cirilom. Ozračje je neznosno, znojne kaplje se lesketajo po obrazih. Kibici imajo glavno besedo, ako ni poteza storjena po njih volji, je partija izgubljena. Ob 1 po polnoči je napočil časten trenutek za barve Ljubljane — dr. Aljehin je žrtvoval figuro v igri z 18-etnim J. Gabrovškom. Odgovor je bil presenetljiv. Protipoteza Gabrovška je bila tako močna in nenadejana, da se je žrtev izkazala kot nekorektna. Z nasmeškom na licu je Aljehin predal partijo in čestital mlademu zmagovalcu. Zopet so nastopili fotografi. Zmagovalca že vprašujejo, če deli avtograme. Partije se končujejo izredno naglo. Mnogi so imeli dobre šanse, so pa v ognju navdušenja igrali neprevidno in izgubili. Ob 1'30 je bilo še 11 nepremaganih. Posebno velika gruča kibicev se je zbrala v bližini vhoda v dvorano. Meli so si roke, češ, tudi mi bomo Aljehina. V resnici je bila partija Sikoška popolnoma dobljena. Dve, tri jasne poteze bi morale prinesti odločitev. Nastopil pa je trenutek, ki je vse konsterniral. Mladi Sikošek je potegnil popolnoma napačno, ne sluteč, da se nahaja v življenjski nevarnosti. Nekteri kibici so že stiskali pesti in je pripisati le prirojeni miroljubnosti Ljubljančanov, da ni postal nesrečni šahist tragična žrtev razdraženosti. Krona vsega je bila zadnja poteza, ki je omogočila Aljehinu takozvani »Šuštarmat«. Da bi le videli in slišali ogorčene kibice. »Prokleto, kar ustrelil bi se«, »Ja permej, zakva ste pa tku potegnu?«...

Ob 1'45 je moral svetovni prvak drugič kapitulirati. Židan je igral vso partijo korektno in prešel v zmagovit napad. Situacija se je hitro razvijala. Ob 2'15 so bili samo še trije nasprotniki: Lukič, Ferfila in Jeran. Prvi je kmalu izgubil, ostala dva sta se borila do zadnjega. Končno je po predaji Ferfila, ostal edino še Jeran. Imel je figuro več, moral pa je sedaj igrati brez premišljevanja in je dosegel le remis. Simultanka se je končala točno ob 2'30 zjutraj in je trajala 6 ur in pol.

Končni rezultat je: 26 partij dobljenih, 7 remis in 2 izgubljeni.

Zanimivejše partije bomo še objavili.

Pragersko

Tatvina na vlaku. Tukajšnja posestnica M. Paul je te dni odšla v Maribor, kjer je nakupila večjo količino različnega blaga. V vagonu je dala zavoj na stelažo nad glavo in nanj pozabila. Spomnila se je šele, ko je izstopila in je vlak že odpeljal dalje proti Slovenski Bistrici. Prestrašena je hitela k službujočemu uradniku, ki je o blagu obvestil postajo v Poljčanah. Tam so voz skrbno preiskali, toda zavoja niso več našli. Ženino pozabljivost je izkoristil neznan tat, prisvojil si blago in še pravočasno izginil.

Krčevina pri Mariboru

Nemški napisi. V okolici Maribora najdemo še vedno vse polno dvojezičnih ali povsem nemških napisnih tablic, in to navadno na zemljiščih takozvanih »Deutschgesinnter Slovenen«. Le tam, kjer ti ljudje tudi znajo ceniti in vabiti našega človeka z napisom »Vinotoč«, še nismo opazili napisa v bivšem »drugem deželnem jeziku«. Neprijetno in ponižujoče pa dirne človeka, če mora po dvanajstih letih svobode ugotoviti, da se najdejo po sicer mičnih kapelicah na oltarskih prtih še vedno le nemški napisi. Otresimo se tudi javno že enkrat ponižujočega suženjstva.

Predrago meso in kruh. Občinstvo se upravičeno pritožuje glede cen mesu in kruhu, katere po drugih mestih in krajih že znatno padajo, pri nas pa gredo navzgor. Ni na primer potrebno, da stane kg svinjine že 20—24 Din, govedine 18—20 Din in teletine 20—30 Din, medtem ko plača mesar kmetu za razna živinčeta le tretjino teh cen in to osobito ne tam, kjer so razne davščine nižje kot v mestu. Tu je treba narediti red.

Šoštanj

Telovadna akademija. Sokolsko društvo v Šoštanju priredi v nedeljo 14. t. m. ob pol štirih popoldne v Sokolskem domu telovadno akademijo. Prepričan, da se občinstvo zaveda pomena telovadbe za mladino in da je voljno dati telovadečim moralno podporo, pričakuje odbor polnoštevilne udeležbe.

Sprememba na orožniški postaji. Na mesto O. Walanda, ki je premeščen v Maribor, je imenovan za komandirja šoštanjske stanice narednik Mesesnel iz Pragerskega. Dodeljeni so mu gg. Poženel, Emeršič in Krajnčevič. Podnarednik Mirnik je prestavljen k stanici v Velenje.

Marenberg

Kino Rdečega Križa v Marenbergu vprizori v kratkem na željo kmetskega prebivalstva kinopredstavo Trpljenje Kristusovo.

Nameščenje. Pred kratkim je bila nameščena na drž. osnovni šoli učiteljica gdč. Ela *Majcenova.* Gotovo se bo tudi pri nas prav marljivo društveno udejstvovala, kakor se je preje na svojem službenem mestu v Sv. Juriju ob Ščavnici.

Nenadna smrt v cerkvi. V nedeljo dne 7. t. m. se je med pridigo v marenberški cerkvi nenadoma zgrudil posestnik Anton Erjavc p. d. Solznik iz Sv. Treh Kraljev. Ko so ga prinesli iz cerkve, ni kazal več nobenih znakov življenja. Zadela ga je srčna kap. Pokojnik je imel svoje posestvo v bližini jugoslovansko-avstrijske meje, bil je naobražen in zaveden Slovenec ter je z velikim veseljem pozdravil ob preobratu novo domovino. Ob priliki določitve meje je vedno s skrbjo povpraševal, če so že meje določene, ker se je bal, da bi njegov dom ne prišel pod tujo oblast. Pokopali so ga v torek, dne 9. t. m. ob obilni udeležbi domačinov na marenberškem pokopališču. Bodi vrlemu narodnemu možu lahka zemljica!

Nesreča na lovu. Na praznik Marijinem se je po nesreči obstrelil na lovu g. Oto Zmork, sin posestnice v Marenbergu. Razmesaril si je roko. Zdravi se v slovenjgraški bolnici.

nju okrog sveta.

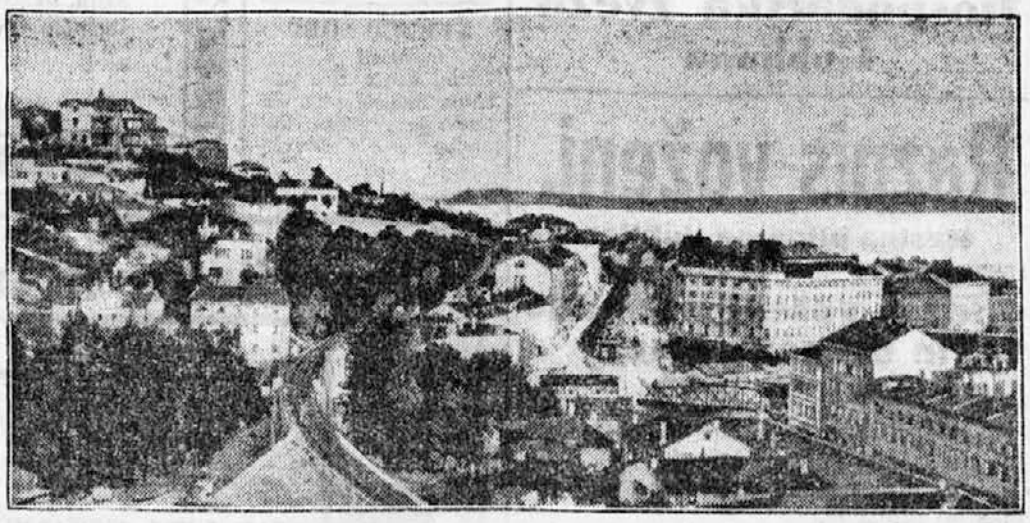

Težka nesreča v pristanišču na Sušaku.

Na Sušaku se je te dni ob prihodu dalmatinskega parnika »Topola« podrla obalna brv in okoli 60 ljudi je padlo v morje. Slika nam kaže Sušak in pristanišče.

Iz kriminalnega predala

Ljubljana, 12. decembra.

Zima se bliža, radi tega so prav pridni tatovi obleke. Jakiču Josipu in njegovemu sostanovalcu Mihaelu Gradiču je bila ukradena 11. t. m. med 13. in 17. uro iz pritličnega stanovanja v Vošnjakovi ulici št. 16 razna obleka. Neznani vlomilec je prišel skozi odprta ograjna vrata na dvorišče in odprl s ponarejenim ključem spalnico. S sekiro, ki je bila naslonjena poleg zaboja za premog, je razbil Jakičevo omaro in odnesel iz nje novo zimsko črno suknjo s črnim ovratnikom, nov dežnik, 2 srajci, srebrno enopokrovno uro s srebrno verižico ter vojaški daljnogled italijanskega izvora. Gradiču je tat odnesel par amerikanskih čevljev na zadrgo in srajco. Oba okradena sta oškodovana za 2925 Din. Storilec je po izvršeni tatvini zaklenil vrata in zginil brez sledu. Policija je vlomilcu na sledi. — Krojaškemu pomočniku Blažu Dolencu na Glincah je neki K. C. ukradel škarje in podlogo za obleko. — Za božične praznike si je nekdo hotel privoščiti kokošjo pečenko in je vdrl v noči 10. na 11. t. m. v šupo Bizjana Franca v Podmiljščovi ulici št. 26 ter mu odnesel 8 kokoši, vrednih 400 Din. — K trafikantinji Mariji Oblak na Poljanski cesti št. 11 je prišla njej navidezno znana mlada ženska z naročilom, naj pripravi več škatelj cigaret in znamk v skupni vrednosti 400 Din. Predmete da bo odnesla, ko se povrne. Neznanka se ni več vrnila. Oblakova je zvečer ugotovila, da ji manjka za 100 Din poštnih znamk. — Ključavničarjevi ženi Žnidar Frančiški je nekdo iz nezaklenjenega podstrešja na Taboru št. 5 odnesel 3 moške srajce, ki so se tam sušile. — Nočni čuvaj tovarne Pekatet Markič Anton je 12. t. m. ob 4. zjutraj opazil, da se kadi iz podstrešja tovarniškega poslopja. Obvestil je istotam stanujočega ravnatelja Paternosta, ki je takoj telefonično pozval gasilce, ki so tekom pol ure pogasili ogenj. Ogenj je nastal radi vročine ter se je vnel stropni tram, od katerega se je plamen razširil na strop. Pogorelo je nekaj stropa. Škoda ni velika. Tovarna Pekatet je zavarovana.

Pod črto

Vremenska hišica in — kino

V ljubljanskem popoldnevniku je nekdo z vidno nejevoljo ugotovil, da so dnevi v vremenski hišici v Zvezdi še vedno označeni v nemškem jeziku in da bi se moral ta anahronizem čim prej odpraviti. Prav tako! Čudno se pa nam zdi, da isti list in isti gorečnik še nista dvignila svojega glasu proti n e m š k i m zvočnim filmom, ki dan na dan hrešče v neposredni bližini vremenske hišice. Nasprotno: isti list prinaša k vsakemu nemškemu zvočnemu filmu kričečo reklamo, pri čemer pa previdno in sramežljivo zamolkuje, v kakem jeziku se film proizvaja. Mi že vemo, zakaj gad noge taji. »Non olet«, je dejal rimski cesar, ko je podpisal davek od kloak. Prav tako pravijo tisti, ki imajo dobiček od nemških filmov. Quousque tandem... —y—

Radio

Ljubljana, sobota, 13. decembra: 12.15 Plošče (mešani program). 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Čas, plošče, borza. 17.30 Plošče. 18.30 Viktor Pirnat: V dolini gradov (grad Kamen in gradič pred malim mostkom). 18.30 Radio orkester: Saofon duet. 19.30 Ga. Orthaber: Angleščina. 20.00 B. Horvat: Filmska kultura. 20.30 Valčkova ura, radio orkester. 21.30 Pevski duet (Meze-Golob). 22.00 Poročila in časovna napoved. 22.15 Hawai-jazz.

Ljubljana, nedelja, 14. decembra: 8.00 Kmetijska ura. 9.30 Prenos cerkvene glasbe. 10.00 Versko predavanje: Metanoeite (Valer. Učak). 10.20 I. Kaiser: O evropskem gospodarskem življenju. 10.45 Šah. 11.00 Koncert Radio orkestra. 12.00 Časovna napoved in poročila. 15.00 Gdč. Lebarjeva: Kmetska žena; Senca na življenski poti. 15.30 Plošče: slovenska glasba. 16.00 Humoristično čtivo, pisatelj Milčinski. 16.30 Koncert pevskega društva »Sava« z Jesenic. 17.30 Clarke: Vdovec, dramska igra (Ljudski oder). 19.00 Prenos iz Prage: Novak: »Lucerna«, opera. 22.00 Poročila in čas. napoved. 22.15 Radio orkester. 23.00 Napoved programa za naslednji dan.

Zagreb, sobota, 13. decembra: 12.20 Kuhinja. 12.30 Sneg in vreme. 13.30 Novice. 17.00 Radio orkester. 18.30 Novice. 20.10 Delavsko zavarovanje V. 20.30 Zabavni večer. 22.00 Novice vreme. sneg.

Zagreb, nedelja, 14. decembra: 11.30 Dopoldanski koncert. 12.00 Zvonenje. 12.05 Dopoldanski koncert (dalje). 12.30 Kuhinja. 17.00 Godalni kvartet. 20.20 Poročila. 20.30 Operetni večer. 21.50 Novice in vreme. 22.00 Labka glasba.

Beograd, sobota, 13. decembra: 12.45 Radio orkester. 13.30 Novice. 16.30 Otroška ura. 17.00 Radio orkester. 19.30 Predavanje. 20.00 Prenos iz gledališča.

Beograd, nedelja, 14. decembra: 9.00 Prenos iz Saborne cerkve. 10.30 Poljedelstvo. 11.00 Plošče. 12.30 Radio orkester. 13.30 Novice. 17.00 Zdravstveno predavanje. 17.30 Narodne na harmoniko. 19.30 Oscar Wilde; govori prof. dr. V. Vitezica. 20.00 Komorna glasba. 21.00 Komedija. 21.20 Plošče. 22.20 Po Evropi.

Važnost humusa na poljedelskih zemljiščih

Zemljišče, ki ne vsebuje humusa, je mrtvo. Na takem zemljišču ne uspeva nobena kultura. Šele, če se ta zemljišča premešajo z raznimi rastlinskimi substancami, postane zemljišče rodovitno.

Humus rahlja trdno in kompaktno grudo, napravlja jo pronicavo, suhljato in toplo. Zrak, ki vsebuje kisik, bolj uspešno prodira v posamezne plasti, razpadanje in dihanje koreninic se lažje opravlja. Tudi izrabljen zrak, posebno ogljikova kislina, lažje izpuhteva, menjava plinov postane urejena. Pronicujoča deževnica se lažje odvaja, na drugi strani pa sliči humus gobi, ki ohranja potrebno vlago, kar posebno dobro vpliva pri peščenih in lahkih zemljiščih. V težjih zemljiških plasteh je vsled tega dovoz humusa v splošnem, v specijelnem pa poraba slamnatega gnoja, šotnih gnojil, kot naravni odtok vode zelo umesten in tudi zelo učinkovit.

Humus vsebuje za plodovitost zelo važne zemeljske bakterije in jim dobavlja potrebna živila. Le v prisotnosti humusa lahko uspevajo ti važni izboljševalci zemlje in skriti poljedelski delavci. Te bakterije pomagajo pri zemeljski presnovi in dajajo zemlji pravilno plodovitost. V mrzla, delovna zemljišča je raditega dovoz humusa posebno potreben. To zemljišče postane šele tedaj gorkejše, delovno in lažje obdelovalno, kajti humus je potreben za stvorjenje plodovite strukture.

Gnojenje polja s hlevskim gnojem nima samo namena, da zemljišču dovajamo važna krmila, pač s tem gnojem dovajamo tudi važna živa bitja bakterije. V kompaktnih in težkih zemeljskih plasteh je ta učinek ravnotako pomemben in dragocen, kakor gnojenje samo.

Ker pa je v splošnem produkcija hlevskega gnoja omejena in smo primorani težjim zemljiščem dovajati večje množine gnoja, kakor srednjim, moramo posvečati pozornost tudi drugim izdatnim gnojilom, kompostu in zelenim gnojilom. Splošno naj velja načelo, da kmetijski obrat nima nikdar preveč gnoja. Kar se tiče kompostnih gnojil, se nam pokažejo vrednote teh gnojil najbolje v vrtnarstvu. V naših vrtih je zemlja v splošnem izvanredno hitro izkoriščena, zato smo na zakone statike še bolj navezani. Vidni uspehi kompostnih gnojil so povečanje humusa, ki dovoljuje, da košček zemlje v našem vrtu v resnici popolnoma izkoristimo ne samo z eno vrsto sadeža, pač pa z najrazličnejšimi. Pa tudi se v vrtnarstvu ukvarjamo s sadeži, ki porabijo ogromne količine hranilnih sredstev in vendar naš vrt vsled pravilnega in izdatnega gnojenja dobro uspeva.

Tudi zelenih gnojil ni zanemarjati. Ta gnojila nam pokažejo uspeh pri preoranju ledine, še bolj nazorno pa pri takozvanem krožnem gospodarjenju. Zeleno gnojilo pa je končno rastlini izredno koristno, kajti v razkrajajočih rastlinskih delih je nakopičena velika množina mineralnih soli, ki so lahko topljive in jih rastlinske koreninice sadeža kaj lahko usrkavajo in pospešujejo rast rastline.

Gospodarske vesti

× **Društvo kmetijskih strokovnjakov Dravske banovine** je imelo v nedeljo 7. decembra 1930 v restavraciji »Zvezda« v Ljubljani društveno letno skupščino. Zborovanje je vodil dosedanji predsednik kmetijski svetnik g. Viljem Rohrmann. Skupščina je poslala vdanostne oziroma pozdravne brzojavke Nj. Vel. kralju Aleksandru, ministrskemu perdsedniku generalu Živkoviću, kmetijskemu ministru dr. Šibeniku in banu dr. Marušiču. Izvoljen je bil nov odbor. V predsedstvu so gg. Ivo Sancin, bivši načelnik oddelka za kmetijstvo(predsednik), Franjo Kafol, Peter Miovič in Josip Sustič, v odboru pa gg. Ivan Breceljnik, Franc Malasek, Ivan Pipan, Ludvik Rupelj, ing. Josip Teržan in Franc Trček. Za častnega člana je bil izvoljen kmetijski svetnik g. Viljem Rohrmann. — Na skupščini se je razpravljalo o raznih stanovskih vprašanjih. Članarina se je znižala na 20 Din. Izpremenila so se tudi pravila v toliko; da so **lahko redni člani društva ne samo kmetijski strokovnjaki z visoko, srednjo ali nižjo kmetijsko šolo, temveč tudi ugledni praktični kmetovalci ter javni delavci na kmetijskem polju.** Ta določba ima namen, združiti vse resne delavce, ki jih naše praktično kmetijstvo tako zelo potrebuje. Na ta način hoče društvo ujediniti vse sposobne moči v svrho zaščite kmetijsko-strokovnih interesov in kolegijalnega dela za ugled in dvig kmetijske stroke. Društvo je s tem osvojilo širokogrudno, moderno stališče, brez predsodkov družiti in formirati čete pionirjev za pospeševanje kmetijstva. Tako se otvarja **široko delovno polje, ker se ustvarja tudi društveni in duševni stik med šolanimi in nešolanimi strokovnjaki.** — Toplo pozdravljamo ta korak najstarejšega društva kmetijskih strokovnjakov, ker dokazuje življenjsko zrelost in resno voljo za skupno delo v narodu za narod. Sklep društva je v popolnem skladu z intencijami 6. januarja 1929, ker odvrača stanovski separatizem in nestrpnost, ki zastrupljata stanovsko družabnost, ovirata uspešno delo in odbijata delavoljne ljudi ter delata tako le škodo kmetijskemu in narodnemu gospodarstvu sploh. Zato priporočamo vsem interesentom, ki so prežeti od ljubezni do kmetijstva in ki želijo postati člani tega društva, da se prijavijo društvenemu tajništvu (tč. v Kranju — kmetijski referent).

Dobave

Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 29. decembra t. l. ponudbe glede dobave 1000 kg vulkan olja, 100 bal krovne lepenke, 1 preizkuševalnega transformatorja, 1 centrifuge, raznega jekla, jamskih vodotesnih signalnih zvoncev.

Dne 29. decembra t. l. se bo vršila pri Komandi III. armijske oblasti v Skoplju ustmena licitacija glede dobave mesarskega orodja. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri isti komandi.)

Strojni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 22. decembra t. l. ponudbe glede dobave 1800 kg fino zrnatega železa. (Pogoji so na vpogled pri istem oddelku.)

Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 23. decembra t. l. ponudbe glede dobave 5000 kg koruze, 300 kg testenin in 200 komadov krtač za ribanje.

Borzna poročila

dne 12. decembra 1930.

Devizna tržišča.

Ljubljana, dne 12. decembra. Amsterdam 22'76, Berlin 13'460—13'490, Bruselj 7'8926, Budimpešta 9'8904, Curih 1094'40—1097'40, Dunaj 7'9384—7'9684, London 273'96—274'76, Newyork 56'265—56'465, Pariz 222'03, Praga 167'27—168'07 Trst 295'60—295'78.

Zagreb, 12. decembra. Amsterdam 22'73—22'79, Dunaj 793'84—796'84, Berlin 13'46—13'49, Bruselj 786'50—790'50, Budimpešta 987'54—990'54, London 273'96—274'76, Milan 294'695—296'695, Newyork ček 56'265—56'465, Pariz 221'03—223'03, Praga 167'27—168'07, Curih 1094'40—1097'40.

Beograd, 12. decembra. Berlin 13'46—13'49, Budimpešta 987'54—990'54, Curih 1094'40—1097'40, Dunaj 793'84—796'84, London 273'96—274'76, Milan 294'61—296'61, Newyork 56'2650—56'4650, Pariz 221'03—223'03, Praga 167'27—168'07.

Dunaj, 12. decembra. Amsterdam 286'11, Beograd 12'5755, Berlin 169'395, Budimpešta 124'21, Bukarešta 4'2175, Kopenhagen 189'925, London 34'4987, Madrid 76'50, Milan 37'195, Newyork 710'30, Pariz 27'905, Praga 21'07, Sofija 5'1470, Stockholm 190'75, Varšava 79'59, Curih 137'805.

Curih, 12. decembra. Beograd 9'12625, Pariz 20'255, London 25'0325, Newyork 515'25, Bruselj 72, Milan 27'985, Madrid 55'20, Amsterdam 207'625, Berlin 122'945, Dunaj 72'595, Sofija 3'735, Praga 15'29, Varšava 57'80, Budimpešta 90'225.

Vrednostni papirji.

Ljubljana, 12. decembra. 7% Bler. 81, 8% Bler. 93, Celjska pos. 160, Ljubljanska kreditna 122, Prva hrvatska 935, Kreditni zavod 170—180. Vevče 124, Split 400, Stavbna 40, Ruše 235—255.

Zagreb, 12. decembra. Državni papirji: 7% inv. pos. 86—87, vojna škoda ar. 426—427, vojna škoda kasa 425'50—426 (426, 425'50), vojna škoda december 426—426'50 (426), vojna škoda februar 416'50—417 (416'50), 4% agr. obv. 52'50 bl., 7% Bler. pos. 81—81'50 (81'50), 8% Bler. pos. 91—92'50, 7% pos. hipot. 80—80'75. — Banke: Hrvatska 50 d., Praštediona 935 d., Udružena 190—191, Ljubljanska kreditna 122 d., Medjunarodna 67 d. Industrija: Šečerana Osijek 298—303, Trboveljska 371—373, Slavonija 200 d., Vevče 124 d.

Beograd, 12. decembra. 7% inv. pos. 88, 4% agr. obv. 53'50, 7% pos. drž. hipot. banke 80—80'50, 7% Blaire 80'75, vojna škoda 426—426'50, ult. december 427, Narodna banka 8140—8180.

Dunaj, 12. decembra. Bankverein 16'80, Kreditni zavod 46'90, Dunav-Sava-Adria 13'25, Prioritete 86'25, Trbovlje 46'70, Leykam 3'20.

Notacija naših državnih papirjev v inozemstvu.

London, 12. decembra. 7% Blaire 80—80'75.

Newyork, 12. decembra. 8% Blaire 91'50—92'50, 7% Blaire 80—81, 7% pos. drž. hip. banke 79'50—80.

Žitna tržišča.

Na ljubljanskem tržišču tendenca neizpremenjena, brez prometa.

Novi Sad, 12. decembra. Koruza: baška, sremska stara 95—97½, baška, sremska nova 77½—82½, baška, sremska nova, december, januar 82½—85, baška, sremska nova, marec, april, maj 92½—97½, sremska, nova posušena 94—96, sremska, nova posušena, ladja 95—96. Promet: pšenica 29 vagonov, oves 3 vagone, koruza 43 vagonov, moka 8 vagonov, otrobi 4 vagone. Tendenca: kruza slabša, ostalo neizpremenjeno.

Sombor, 12. decembra. Pšenica: baška, potiska šlep 80 kg 142½—147½, baška, okolica Sombor 78 kg 130—135, gornjebaška 79/80 kg 142½—145, sremska 78/79 kg 127½—132½, slavonska 78 kg 127½—132½, banatska, Bega šlep 79 kg 137½—142½. — Koruza: baška, nova posušena 92½—97½, baška, sremska, nova garant. 82½—87½, baška, sremska, nova, december, januar 85—90. — Otrobi: pšenični, baški 75—80. Vse ostalo neizpremenjeno. Tendenca: neizpremenjena. Promet: 266 vagonov.

Budimpešta, 12. decembra. Tendenca slaba. — Promet: miren. — Pšenica: marec 15'26—15'27 (15'26—15'27), maj 15'16—15'18 (15'18—15'19). — Rž: marec 9'74—9'85 (9'79—9'80). — Koruza: maj 12'38—12'50 (12'43—12'45), transit maj 10'34.

Ljubljansko lesno tržišče.

Tendenca neizpremenjeno mlačna, promet: 2 vagona bukovih drv, 10 vagonov hrastovih hlodov.

Sport

Velike priprave za zimsko olimpijado v Lake Placidu

Kakor znano, se vrši prihodnja olimpijada leta 1932. v Los Angelesu v Združenih državah. Že sedaj se vrše ogromne priprave. Dočim se bo izvršil program poletnih sportov v solnčni Kaliforniji — v Los Angelesu ob obali Tihega oceana, je namenjen zimski olimpijadi vzhodni del kontinenta. Pozorišče zimsko-sportnih prireditev bo gorska vas Lake Placid v državi Newyork.

Že sedaj se je prijavilo 25 narodov s preko 600 tekmovalci in 150 službenimi funkcijonarji. V Lake Placid bodo vozili posebni vlaki iz Newyorka, Bostona, Albanya, Montreala v Kanadi itd. Razumljivo je, da bo navzoča cela armada časopisnih poročevalcev, fotografov in filmskih družb iz vseh delov sveta.

Vsi stroški za razne zgradbe in sportne prostore so preračunani na pol milijona dolarjev, t. j. 28 milijonov dinarjev. Gradi se stadion za hokej na ledu, umetno in hitrostno drsanje, dalje 2·5 km dolgo sankališče, smuske skakalnice, bobsankališče.

Spored zimske olimpijade je že podrobno sestavljen, tekmovanje bo trajalo od 4. do 13. februarja.

Četrtek 4. febr.
ob 9'30: svečana otvoritev v stadionu,
10'20: drsanje na 500 m,
11: hokej,
14'15: drsanje na 5000 m,
14'45: hokej,
20'15: hokej ob razsvetljavi reflektorjev.

Petek 5. febr.
9'30: drsanje na 1500 m,
10'30: hokej,
14'15: drsanje na 10.000 m,
20'15: hokej.

Sobota 6. febr.
9'30: drsanje na 10.000 m,
10'30: hokej,
14'15: dirke sani s pasjo vprego, demonstracija kanadskih traperjev,
20'15: hokej.

Nedelja 7. febr.
14'15: dirke sani s pasjo vprego,
20'15: hokej.

Ponedeljek 8. febr.
9'30: sankanje parov na bobu, umetno drsanje gospodov,
14'15: nadaljevanje drsanja gospodov, hokej,
15'45: hokej,
20'15: prosto drsanje gospodov.

Torek 9. febr.
9'30: sankanje parov na bobu, umetno drsanje dam,
14'15: nadaljevanje drsanja dam, hokej
20'15: prosto drsanje dam.

Sreda 10. febr.
9'30: Smuški tek na 18 km,
10'30: hokej,
14'15: hokej,
15'45: hokej,
20'15: umetno drsanje parov.

Četrtek 11. febr.
9'30: sankanje štiric na bobu,
14'15: smuški skoki,
20'15: hokej.

Petek 12. febr.
9'30: sankanje štiric na bobu,
14'15: smuški skoki, hokej,
20'15: hokej.

Sobota 13. febr.
8: smuški tek na 50 km,
15'45: zaključna svečanost, razdelitev nagrad in diplom.

Za naše tekmovalce znašajo stroški na osebo okoli 400 dolarjev (22.000 Din).

Glavna skupščina JLAS v Zagrebu

Danes v soboto se vrši v posebni sobi Jugoslovanske narodne kazine v Gajevi ul. 4-I v Zagrebu redna glavna skupščina Jugoslovanskega lahkoatletskega saveza. Pričetek ob 17. uri. Prometno ministrstvo je odobrilo delegatom klubov 50% popust na železnicah za časa trajanja skupščine. Delegati morajo hraniti vozno karto, katero bodo proti potrdilu, da so skupščini prisostvovali, porabili za povratek.

SK Ilirija : SK Rapid (Maribor)

V slučaju povoljnega vremena se vrši jutri v nedeljo ob 14'30 na igrišču Ilirije trening tekma Ilirije z mariborskim Rapidom. Radi zabrane igre se vrši trening brez vstopnine in je vstop na igrišče dovoljen le članom in po teh vpeljanim prijateljem kluba.

Mali oglasi

Oglasi socijalne in posredovalne vsebine: beseda 50 par. Najmanj Din 5·—. Oglasi reklamnega in trgovskega značaja: najmanj Din 10·— (do 5 besed). Vsaka nadaljna beseda 50 par.
Za pismene odgovore priložite znamko.

Prostovoljna javna dražba hiše
štev. 100 v Zg. Šiški
s pripadajočim vrtom se bo vršila v soboto, dne 20. decembra t. l. ob 12. uri pri okrajnem sodišču v Ljubljani, soba st. 37. Izklicna cena 180.000 dinarjev. 864

Telefon 2059
Premog suha drva
Pogačnik, Bohoričeva ulica 5

REKLAMNI RISAR
z večletno prakso v izdelovanju reklamnih risb se priporoča cenj. tvrdkam za naročila za risbe za Božič in Novo leto. Naslov pove uprava.

IŠČEM SOBO
s 1. januarjem. Rad bi dobil skromno sobo, svetlo in zdravo. Plačam točno. Ponudbe pod ‚Skromen študent'.

IŠČEM POZNANSTVO
z elegantno in inteligentno damo v svrho sprehodov in slovenske konverzacije. Prednost imajo dame do 25 let. Dopisi na upravo pod »Simpatičen«.

SVETLO SOBO
po možnosti v centrumu mesta išče privatna nameščenka. Po dnevi je v službi. Ponudbe pod »Zdrava soba«.

Električne motorje
generatorje (dyname), kovaške ventilatorje, vodne sesaljke, vodogrelce i. t. d., iz tovarne „ELIN", nudi:
„ELEKTROTEHNA"
d. z o. z., LJUBLJANA, Vegova 2
Izvršuje tudi: Elektrifikacije industrijskih naprav, mlinov, žag i. t. d.
794

Štajerska jabolka
mošanska
prodaja
Gospodarska zveza
Ljubljana
905

Razpis voženj.
Mestna plinarna ljubljanska
razpisuje
oddajo voženj premoga in drugega blaga za leto 1931.
Podrobni pogoji so na razpolago pri ravnateljstvu. Prošnje je vložiti do **27. decembra 1930 opoldne** v pisarni mestne plinarne.
Pravica oddaje neglede na najnižjo ponudbo se pridržuje.
912 **Ravnateljstvo.**

†

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša nadvse ljubljena mama, stara mama, sestra, tašča, teta in svakinja, gospa

Betka Čop roj. Pogačnik

posestnica

dne 11. t. m. po kratki težki bolezni, previdena s tolažili sv. vere nenadoma preminula.

Truplo blagopokojne bo prepeljano v Moste pri Žirovnici, kjer se vrši pogreb v nedeljo dne 14. decembra 1930. ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti na župno pokopališče v Breznici.

Ljubljana - Moste - Žirovnica, 12. decembra 1930.

Julka por. **Šilihova, Minka** por. **Novakova, Milica** por. **Weinbergerjeva**, hčerke; ing. **Vinko, Janko,** sinova; **Oli Čop** roj. **Domalipova**, sinaha; **Josip Šilih, dr. Stanko Novak, Karel Weinberger**, zeti; **Božena, Igor, Maši, Saša**, vnuki in vnukinje ter vse ostalo sorodstvo.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani 917

Kmetijska družba v Ljubljani
TURJAŠKI TRG 3
5
je glavna zastopnica kmetovalcev v dravski banovini in šteje nad 380 kmet. podružnic in okrog 26.000 članov. Člani plačajo na leto 40 Din in dobivajo za to brezplačno strokovni list
»KMETOVALEC«
Ta list jim nudi strokovni pouk in navodila za umno gospodarstvo. Družba dobavlja članom tudi razne kmetijske potrebščine
VSAK KMET MORA BITI ČLAN KMETIJSKE DRUŽBE

Službene objave

Razglasi kraljevske banske uprave

I. No. 10.011. 3—2

Razpis.

Na osnovi § 41. »Zakona o banski upravi« se razpisuje:

1. služba asistenta na dermotološko-venerološkem oddelku banovinske splošne bolnice v Ljubljani,
2. služba asistenta na očesnem oddelku ter asistenta na kirugičnem oddelku splošne bolnice v Mariboru.

Prosilci naj vlože svoje po določilih čl. 12. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih opremljene prošnje s dokazili o kvalifikaciji, ki jo predpisuje § 20. zakona o bolnicah, do 31. decembra t. l. pri kraljevski banski upravi Dravske banovine v Ljubljani.

Asistent ne sme izvrševati privatne prakse.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine,
v Ljubljani, dne 5. decembra 1930.

Razglasi dravske finančne direkcije

Št. 52.471/4 ex 1930. 3011—3—3

Razglas o ofertalni licitaciji.

Dravska finančna direkcija v Ljubljani razpisuje na osnovi čl. 94 zakona o državnem računovodstvu za nabavo 30 stražarskih plaščev (bund)

II. javno ofertno licitacijo
na dan 29. decembra 1930. ob 11. uri

v sobi št. 13, Dravska finančna direkcija v Ljubljani.

Kavcije v smislu čl. 88. zakona o državnem računovodstvu se polagajo pri blagajni te direkcije.

Pismeni pogoji so na razpolago proti položitvi takse po Din 10·— evetualna pojasnila pa se dobe pri tej direkciji med uradnimi urami.

Dravska finančna direkcija v Ljubljani,
dne 4. decembra 1930.

Razglasi sodišč in sodnih oblastev

Cg Ia 257/30—1. 3041

Oklic.

Tu toži Samac Ivan iz Goljaka št. 10 po dr. Hlači Marijanu, odvetniku iz Jaske, Mariniča Mika in Magdo iz Božakovega št. 1, radi 240 dolarjev s prip.

Prvi narok se je določil na dan 24. decembra 1930. ob poldevetih pri tem sodišču v sobi št. 58, I. nadstropje.

Neznano kje v Argentiniji odsotnemu prvotožencu Marinič Miku se je postavil za skrbnika Makar Dako, posestnik in gostilničar v Metliki.

Okrožno sodišče odd. Ia.,
Novo mesto, dne 10. decembra 1930.

*

E 5173/30—7. 3020

Dražbeni oklic.

Dne 23. januarja 1931. ob desetih bo pri podpisanem sodišču v sobi št. 15 dražba nepremičnin: hiše v Udmatu ob Ljubljanici št. 23, (parc. št. 213/3) in vrta (parc. št. 213/1), zemljiška knjiga k. o. Udmat, vl. št. 456.

Cenilna vrednost: 90.344·— Din; najmanjši ponudek: 45.172·— Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Ljubljani odd. V.,
dne 19. novembra 1930.

*

E IX 4006/30—10. 3031

Dražbeni oklic.

Dne 26. januarja 1931. ob desetih bo pri podpisanem sodišču št. 27 dražba nepremičnin; zemljiška knjiga k. o. Polička vas, vl. št. 77, k. o. Polički vrh, vl. št. 74.

Cenilna vrednost: 188.560·10 Din; vrednost pritikline: 15.766·— Din; najmanjši ponudek: 125.706·67 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Mariboru, odd. IX.,
dne 25. novembra 1930.

*

E IV 2520/30—7. 3040

Dražbeni oklic.

Dne 11. februarja 1931. ob devetih bo pri podpisanem sodišču v sobi št. 11 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga k. o. Rače, vl. štev. 126 in vl. štev. 406 $^{2}/_{80}$ deleža vl. štev. 211 k. o. Rače.

Cenilna vrednost: 108.173 Din; vrednost pritikline: 1790 Din, ki so v cenilni vrednosti vštete; najmanjiš ponudek: 72.116 dinarjev.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Mariboru, odd. IV.,
dne 6. decembra 1930.

*

T 59/30—2. 3038

Uvedba postopanja za proglasitev mrtvim.

Kirchschlager Oton, r. 27. junija 1883., pristojen v Ljubljano, je odšel l. 1910 iz Trsta v Ameriko in ni od l. 1911. o njem nobenega sporočila.

Ker je potemtakem smatrati, da bo nastopila zakonita domneva smrti v smislu § 24, št.1 o. d. z., se uvede na prošnjo njegove hčerke, Valerije Klobčaver, Herbersteinova ulica v Ljubljani, postopanje za proglasitev mrtvim ter se izda poziv, da se o pogrešanem poroča sodišču. Kirchschlager Oton se poziva, da se zglasi pri podpisanem sodišču ali drugače da kako vest o sebi.

Po 1. januarju 1932. bo sodišče na vnovično prošnjo odločilo o proglasitvi mrtvim.

Deželno sodišče v Ljubljani, odd. V.,
dne 4. decembra 1930.

Razglasi raznih uradov in oblastev

Ad mag. št. 45.588/30. 3024

Razglas

o prvi javni pismeni ofertalni licitaciji za dobavo robnikov, drobnega tlaka in regularnih kock, potrebnih za tlakovanje v Ljubljani.

Uprava občine ljubljanske razpisuje po odobrenju ministrstva za zgradbe z dne 31. oktobra 1930., Br. 77.840, ter na podstavi čl. 86. do vštevšega čl. 98. zakona o državnem računovodstvu z dne 6. marca 1910., odnosno njegovih sprememb in dopolnitev, prvo javno pismeno ofertalno licitacijo za prevzem in izvršitev naslednjih del in dobav, za kar so bili odobreni naslednji proračuni:

1. granitnih robnikov .	Din 1,270.959·—
2. drobnega tlaka . .	„ 3,236.050·—
3. regularnih nizkih sedmakov	„ 1,741.170·—
Skupaj	Din 6,248.179·—

Licitacija se vrši v zakonskem 30-dnevnem roku v **torek, dne 20. januarja 1931. ob enajstih** v mestnem gradbenem uradu v Ljubljani, soba št. 5., Šolski drevored št. 2.

Načrti in proračuni za razpisana dela so interesentom na vpogled med uradnimi urami v prostorih mestnega gradbenega urada od dne 19. decembra 1930. dalje, oziroma se tamkaj lahko dobijo ofertni pripomočki proti plačilu Din 300·—.

Ponudbe se morajo predložiti za vsa razpisana dela, in sicer v obliki popustov v procentih; ti popusti v procentih se morajo označiti za vsak pod točko 1—3 označeni znesek posebej.

Zapečatene ponudbe, opremljene s kolkom za Din 100·—, priloge pa s kolkom za Din 2·—, morajo ponudniki ali njih pooblačenci izročiti na dan licitacije z označbo: »Ponudba za dobavo robnikov, drobnega tlaka in regularnih kock od ponudnika N. N.« neposredno predsedniku licitacijske komisije med 10. in 11. uro dopoldne. Poznejše ali nepravilno opremljene ter telegrafske ponudbe se ne bodo upoštevale.

Vsak ponudnik mora v ponudbi izrečno izjaviti, da v celoti pristaja na vse splošne in specijalne pogoje, ter mora vložiti kavcijo: domačini Din 363.000·—, tuji državljani Din 726.000— pri občinski blagajni v Ljubljani, Šolski drevored 2, bodisi v gotovini ali državnih vrednostnih papirjih, oziroma garancijskih pismih, izdanih po denarnem zavodu v smislu čl. 86. zakona o drž. računovodstvu in registriranih v smislu čl. 24. pravilnika za izvrševanje določil iz oddelka »B. Pogodbe in nabave« zakona o državnem računovodstvu.

O položeni kavciji prejme ponudnik blagajnično položnico. To položnico, nadalje potrdilo davčnega urada o poravnavi vseh davčnih plačil, potrdilo ministrstva za zgradbe, da se sme ponudnik udeleževati javnih licitacij, ter potrdilo pristojne Zbornice za TOI o sposobnosti mora ponudnik odprte predložiti predsedniku licitacijske komisije obenem z zapečateno oferto. Pooblaščenci morajo poleg tega predložiti pooblastilo, da smejo zastopati svojo firmo pri licitaciji.

Gradbeni gospodar si pridrži pravico, oddati razpisano delo, ne oziraje se na višino ponujane vsote, oziroma sme oddati posamezna dela, izkazana pod točko 1—3, tudi posamezno. Vsak ponudnik mora ostati v besedi 30 (trideset) dni po licitaciji.

Mestno načelstvo v Ljubljani,
dne 10. decembra 1930.

Razne objave

3037

Vabilo na VI. redni občni zbor,

ki ga bo imela

Opekarna »EMONA«, d. d. v Ljubljani, dne 28. decembra 1930. ob desetih (ob 10. uri dopoldne) v pisarniških prostorih v Ljubljani, Dunajska cesta 23, s tem

dnevnim redom:

1. Poročilo upravnega sveta.
2. Sklepanje o bilancah za l. 1927/1929 in podelitvi absolutorija upravnemu svetu.
3. Volitev 5 članov upravnega sveta.
4. Volitev 5 članov nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Delnice odnosno priznanice, naj se polože do dne 24. decembra 1930. proti potrdilu v družbeni pisarni v Ljubljani, Dunajska c. 23.

Upravni svet.

*

3032

Razid društva.

Olepševalno društvo v Bočni pri Gornjem gradu objavlja tem potom, da sta Kmetijsko bralno društvo in Prosvetna čitalnica v Bočni v smislu tozadevnih občnih zborov vsled neaktivnega delovanja ukinili svoj obstoj s tem, da sta se z imovino vred združili v Olepševalno društvo.

Štiglič Franc, s. r. t. č. predsednik. **Žehelj Alfred,** s. r. t. č. tajnik.

*

3035

Objava.

Izgubil sem indeks juridične fakultete univerze v Ljubljani na ime: Korošec Hubert, rodom iz Kranja.

Proglašam ga za neveljavnega.

Korošec Hubert, s. r., cand. iur.

Ouida:

Kneginja Zurova

11

Roman.

Sprejem v Felicité je napravil na Vero čuden vtis. Videla je samo zmes barv, veselih obrazov in lepih besed. Kneginja Nadina Nalagin je bila s svojimi gosti zunaj na terasi. Poljubila je Vero in dejala, da je podobna sliki Gainsborougha. Kneginja je bila majhna, vilinska ženska komičnega kalmikskega obličja s parom drobnih, sivih oči podlasice. Vera je bila predstavljena tolikim gospodom in gospem, da jih ni utegnila razlikovati. Oddahnila se je, ko so jo peljali v neko sobo, kjer je smela do obeda ostati sama.

Ko je tri ure pozneje potrkala na duri svoje matere, da bi se skupno podale k obedu, je bila v veliki toaleti in vendar je čutila neko razdraženost, dasi ni bila razdražljiva.

Pač ni bila malenkost — prvi veliki vstop v svet, v katerem ji je bilo živeti. Nehote je pomislila na Corrèra.

Lady Dolly je ostro odgovorila: »notri«. Vera je pristopila bliže in videla prvič mater v slavnostni opremi.

Videti je bila kakor šestnajstletno dekle. Bila je našminkana in bluza ji je bila tako nedostojno in globoko izpodrezana, da je Vera zardela.

»Kaj buliš vame?« je vprašala. »Ali ti nisem všeč? Ali pa si hotela kaj drugega?«

»Nič,« je zamrmrala Vera, ki ji ni mogla povedati svojih občutkov.

»Takšna si, kakor da si videla strahove,« je rekla lady Dolly nestrpno. »Tako strmeč pogled imaš. Zdaj pa pojdive!«

Vera je stopala z materjo navzdol po širokih stopnicah, ki so jih razsvetljevali zlati svetilniki, stoječi na črnih zamorce predstavljajočih kipih. Bila je vajena preprostega tihega življenja v Bulmerju, zato se ji je ves ta blesk, vse to razkošje in vrvenje v Felicité zdelo kakor razkošna odrska predstava. Najrajši bi bila obstala na stopnišču sredi rastlin iz tujih krajev in gledala. Toda mati jo je vlekla v sobane, kjer jo je sprejelo občudujoče mrmranje, katerega pa se deklica ni zavedala.

Lady Dolly, ki je bila v svoji stroki umetnica, je dobro vedela, zakaj je Vero oblekla v beli kašmir, jo opasala s srebrnim pasom in ji zataknila v lase srebrno puščico.

Sergij Zurov je zamrmral »prekrasna« in lady Stoat, ki je opazovala iz daljave njen vstop, je pomislila: »Zares prekrasno dete! Težka preizkušnja za mojo drago Dolly.«

Za mizo ni Vera skoraj nič govorila. Samo gledala je in se čudila. Mladi francoski diplomat, ki ji je podal roko in jo skušal po svojih močeh zabavati, je bil deležen samo tu pa tam kratkega odgovora. Pomislil je, kako dolgočasne in zabite so takele mlade stvarce.

Po obedu jo je vzela v šolo lady Stoat na svoj običajni materinski način, toda tudi ona ni imela sreče. Molče, resno in z mirnim pogledom jo je deklica poslušala.

Hkratu pa je vprašala:

»Katera dama je mis Coach? Ali mi je ne bi pokazali?«

Lady Stoat se je zasmejala.

»Kdo pa vam je pripovedoval o Fuchsiji Coach?« je rekla v smehu, »sicer vam jo predstavim. Morda vam bo to v korist.« In neopazno ji je pokazala s pahljačo Amerikanko.

Verine resne oči so sledile v smer pahljače in videle majhno, čedno žensko s prozorno poltjo, drobnimi udi, zlatordečimi lasmi, topim nosom in s potezami lutke na obličju, ki je izražalo zmes drznosti, prekanjenosti in zvijačnosti. Sedela je na otomani z rokami za glavo; krilo ji je zlezlo visoko gori ob nogah, v ustih pa je imela rožnat brstič. Širok krog gospodov jo je obdajal.

»To je Fuchsia Coach? Meni ni všeč. Ne maram se seznaniti z njo,« je dejala počasi.

»Tega ne smete tako govoriti,« je svetovala lady Stoat. »Če bi vas ljudje slišali, bi rekli, da ste ljubosumna.«

»Saj ni nikaka dama,« je izjavila Vera.

»Morda imate prav,« je pritrdila lady Stoat. »Sicer, koliko pa je danes pravih dam? Vsekakor ne smete o tem govoriti, če si nočete naprtiti sovražnic.«

»Kaj mi more to škoditi?«

»Kaj vam morejo sovražnice škoditi?« je ponovila lady Stoat. »Draga moja, ali mislite, da je prijetno, če vas kdo vsak dan s špičastimi iglami zbada? Za Boga,« je nadaljevala, »tudi jaz nisem zavzeta za tako gospodo. Pri meni pa je to nekaj docela drugega. Jaz sem stara in imam svoje predsodke. Sicer pa se ji ne boste mogli izogniti. Saj smo pod isto streho.«

Ljudomila gospa je bila uverjena, da je s tem dovolj napravila za Dollyno hčerko. Dasi je o sami sebi rekla, da je stara, bi bila silno zamerila, če bi ji kaj takega kdo drugi rekel. In tako se je spustila v površno ljubimkanje z nekim starim, plešastim poslanikom, ki je imel na prsih toliko redov, da si pri pogledu nanj pomislil na večerno nebo, ki je posuto z zvezdami.

Vera je ostala sama.

Gospodje so jo ogledovali, priznavajoč si, da je lepa, toda nihče ni pristopil k njej. Vedeli so, kako strašno dolgočasne so take mlade stvarce. Edini, ki je k njej prišel, je bil Jura, materin prijatelj.

»Kako vam je tu všeč?«

»Lepa predstava,« je odgovorila Vera.

Jura je prikimal.

Imena, ki so postala pojmi

Število besed, ki prihajajo od lastnih imen, je mnogo večje kakor si to navadno mislimo.

Ali veste, kaj je »sandwich« (reci: sendvič)? To je tenka rezina kruha, ki je obložen s koščki klobase, gnjati, sira ali kavijarja itd. Take obložene kruhke vidiš danes že na vsaki železniški restavraciji in sploh povsod, kjer je treba kaj naglo použiti ali pa le kaj malega. Malokdo pa ve, da so dobili taki kruhki svoje ime po lordu Sandwichu, ki je tako strastno kvartal, da še za obed ali za večerjo ni imel časa in je bil zadovoljen le s koščki kruha, katere so mu obložili z različnimi obložki.

Ženske in otroci, pa tudi sladkosnedi moški dobro poznajo tisto sladkarijo, ki ji pravijo »praline«. Ta sladkarija se imenuje tako po francoskem maršalu Duplessis-Pralin-u, ki je umrl že l. 1675. Ta mož je nekoč naročil svojemu kuharju, naj mu napravi kakšno novo sladko jed in kuhar mu je res napravil to, kar imenujemo danes »praliné«.

Ljudje pravijo, da je za prehlajenje odlično zdravilo grog (vroče žganje). Ne vé pa vsak, da je dobila ta pijača svoje ime po angleškem admiralu, ki mu je prvemu prišlo na misel, da je dajal svojim pomorščakom namesto samega ruma mešanico ruma in posladkane vroče vode. Ta pijača je bila pomorščakom tako všeč, da so jo imenovali po njenem iznajditelju.

»Browning«-revolver ima svoje ime po svojem iznajditelju, Amerikancu Browningu, ki je bil rojen l. 1855. Dum-dum-krogle pa imajo svoje ime po tvornici Dum-dum pri Kalkuti, kjer so jih najprej izdelovali. Po svojih iznajditeljih je dobila svoje ime tudi cela vrsta pušk, revolverjev, topov itd. (Mannlicher, Mauser, Skoda,, Krupp). Najmodernejše orožje, tank, je dobilo ime po iznajditelju Tomažu Tanku, šrapnele pa je iznašel angleški polkovnik Shrapnell. Danes imenujemo vsak izstrelek iz topa, ki se v zraku razleti, šrapnel, ne da bi mislili pri tem na polkovnika Shrápnella.

Tudi znanost si je prisvojila mnogo pojmov iz imenih učenjakov. Danes vsak vé, kaj je »volt« (električna mera). Beseda pa prihaja od »Volta«, slavnega fizika, ki je položil temelj današnji elektrotehniki. Take označbe so še »ampere«, »rentgenizirati« in »rentgen« — po slavnem fiziku Röntgenu, ki je do tedaj nevidne žarke odkril.

Mnogo ljudi stanuje v podstrešnih sobah ali v »manzardah«. France Marsard pa je bil prvi stavbenik v Parizu, ki je začel zidati podstrešne sobe. Lične ženske torbice ali »pompadure« pa imajo svoje ime od prijateljice francoskega kralja Ludvika XV. markize Pompadour.

Tkanina, ki ji pravimo »batist« je dobila svoje ime po tkalcu iz 14. stoletja Baptistu Chambre-u, »til« pa se imenuje tako po mestu Tulle.

Danes jako dobro znano godalo »saksofon« se imenuje tako po svojem iznajditelju Adolfu Sax-u, »nikotin« pa nas spominja na francoska diplomata Nicot-a, ki je prvi prinesel tobak na Francosko.

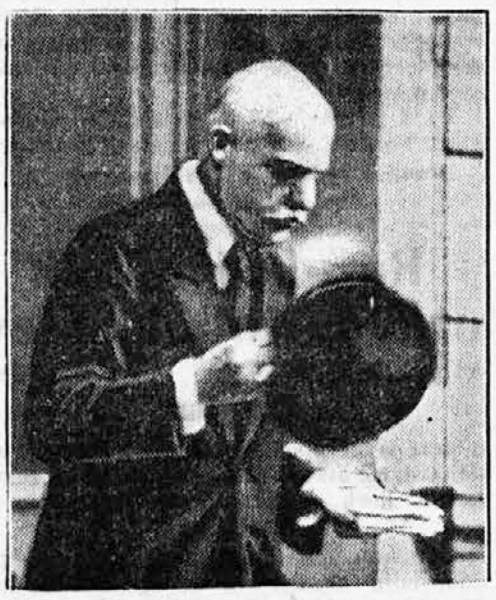

Bivši nadvojvoda Leopold Salvator.
Bivšega nadvojvoda Leopolda Salvatorja, ki je star že 76 let, je na Dunaju te dni povozil avtomobil. Mož je dobil težke poškodbe na glavi. Ker pa nima nikakega premoženja, so ga prepeljali v javno bolnico.

Odlikovanje dobrih poljedelcev v Italiji.
Znano je, da napenja italijanska vlada vse sile, da dvigne svoje poljedelstvo tako visoko, da bi Italiji ne bilo več treba žita uvažati za drag denar, ampak da bi dovolj žita pridelali doma. Za kmete, ki se najbolj odlikujejo z umnim obdelovanjem zemlje, je vlada določila lepe nagrade in odlikovanja. Slika nam kaže Mussolinija, kako odlikuje kmete.

Kaj razodevajo lasje

Znano je, da mnogo zločinov ne pojasni nobena preiskava, pa če je še tako spretna in natančna. Včasih pa se dogodi tudi, da kakšna neznatna malenkost odloči o usodi obtoženca, čegar življenje torej res visi nekako »na lasu«.

Preiskava las igra torej v sodni medicini veliko vlogo, čeprav je precej težavna, a dokler nismo poznali drobnogleda (mikroskopa), je bila sploh nemogoča. Šele z mikroskopom lahko natanko ločimo živalsko dlako od človeških las. Las, ki ima več barv, navadno ni las, ampak je večinoma živalska dlaka. Če pa enkrat doženemo, da gre za človeški las, preiskava ni več posebno težka.

Mnogo pove že dolgost lasu. Dolgost lasu je odvisna od kraja oziroma od dela človeškega telesa, kjer raste. Dokler še nismo imeli »bubikopfa«, je bilo precej lahko ugotoviti že iz dolgosti lasu, ali je las moški ali ženski. Toda kljub pristriženim lasem je določitev dolgosti še vedno važna, ker se moderna frizura zlasti na kmetih še ni udomačila. Lasje na glavi so dolgi do enega metra, precej dolgi pa zrastejo tudi lasje v bradi. Lasje obrvi in trepalnic so seveda kratki.

Važna je tudi določitev barve las. Umetno barvane lase spoznamo po kemični preiskavi. Važno pa je tudi poznati barvo prahu, ki se drži las; če najdemo n. pr. na laseh prah od tobaka, je zelo verjetno, da je las od osebe, ki ima dosti opraviti s tobakom. Moka se drži mlinarjevih ali pa pekovih las, kovinske delce najdemo v laseh kovinarjev, premogov prah pa pri premogarjih in prodajalcih in razpečevalcih premoga.

Prav lahko tudi ugotovimo, ali je las sam izpadel ali pa če je odrezan. Odrezani lasje imajo namreč gladko ploskev. Če pa je las izruvan, vidimo pod mikroskopom na njem navadno čisto majhne delce kože.

Po laseh spoznamo, da kdo nosi klobuk ali pa da hodi gologlav. Kdor nosi klobuk, ima navadno od roba klobuka več ali manj odrgnjene lase, kar takoj lahko ugotovimo pod mikroskopom. Lase na tilniku pa odrgne ovratnik.

Važna je tudi debelina lasu. Najdebelejši so lasje na bradi, potem brki pod nosom, a dosti tanjši so lasje na glavi. Otročji lasje so navadno precej tanjši kakor lasje odraslih oseb.

Če las prerežemo, vidimo, da je las z glave v prerezu navadno okrogel, prerez lasu z brade je pa jajčast (ovalen), včasih pa tudi na tri ogle. Tudi korenina lasu ni vedno enaka. Vse take malenkosti so včasih odločilnega pomena za obtoženca.

Draga »vejica«

Napačno postavljena vejica v nekem uradnem spisu velja državno upravo Zedinjenih držav že nad 3 in pol milijona dolarjev! To je brez dvoma najdražja »vejica« na svetu.

Stvar je taka: Neki uradnik ameriškega parlamenta je moral prepisati besedilo zakona o uvozu sadnih rastlin v Zedinjene države, da bi bila postava tiskana v uradnem listu. V postavi je bilo rečeno, da so vse sadne rastline (all foreign fruit-plants) carine proste. Uradnik se je pa v prepisovanju zamislil bogvekam in ni postavil med besede »fruit« in »plants« vezila (-), ampak je postavil vejico (,) in nesreča je že bila tu: sedaj so bile vse rastline sploh carine proste. Ker pa določa neka druga ameriška postava, da se smejo take napake popraviti šele čez eno leto, uvažajo vse rastline v Zedinjene države brez carine, vsled tega pa ima državna blagajna Zedinjenih držav okoli 3 in pol milijona dolarjev škode.

Muzej za pocestno mladino

Muzej, čegar obiskovalce mora ravnateljica šele umivati in snažiti, se nahaja v nekem newyorškem predmestju, kjer prebivajo najbolj siromašni ljudje. To je »umetnostni muzej za otroke«, ki so začeli po prizadevanju ravnateljice muzej prav pridno obiskovati. Ravnateljica Izidora Kerr pripoveduje sama v nekem newyorškem listu, kako dela. Otroci so bili od kraja zelo plašni in bojazljivi in kar niso hoteli noter. Morala je kar vsakega posebej prijeti za roke in ga peljati v poslopje, kjer so začeli ogledovati slike in kipe. Tam jim je pripovedovala, kako slike in kipi nastanejo in jim je razlagala pomen slik in kipov. Izvrševala pa je Izadora Kerr tudi važno vzgojno delo s tem, da je otroke vzgajala k snagi. Sama jih je umivala in jim čistila nosove in jih učila, kako naj se sami pridno umivajo. Namesto platnenih robcev dobi vsak otrok po dva papirnata robca na dan. Vsak otrok pa, ki pride v muzej, mora pokazati pri vstopu svoje roke, če so umite, da razstavljenih predmetov ne zamaže. Otroci dobe tudi svinčnike in papir, da rišejo razstavljene predmete in uspehi so prav lepi in ugodni.

25 let po nedolžnem zaprt

V nemškem mestecu Detmold so l. 1883 obsodili takrat 23letnega mesarskega pomočnika Konrada Kruse-ja na dosmrtno ječo, ker je po trditvi obtožnice zastrupil svojo mater z mišnico (arzenikom). Ko so zdravniki materino truplo preiskali, so res ugotovili zastrupljenje z mišnico, Kruse pa je kljub temu v enomer trdil, da je pač imel mišnico doma za zapiranje miši in podgan, svoje matere pa ni zastrupil, ker ni imel nobenega povoda za to.

Dve priči sta pa izpovedali, da je obtoženec svoji materi večkrat grozil, da ji bo kaj naredil: ali jo bo ubil z mesarico ali pa jo bo zastrupil z arzenikom. Glavna priča, ki je pričala proti obtožencu, sicer ni bila na najboljšem glasu, vendar pa so porotniki verjeli izpovedi priče in so Kruse-ja obsodili na dosmrtno ječo.

Leta 1886. pa je ena od prič proti Kruse-ju umrla, pred smrtjo pa je priznala, da je proti Kruse-ju krivo pričala. Že takrat so se začeli neki gospodje potegovali za obnovitev procesa ali pa za pomilostitev, toda vsi napori so ostali zaman. Šele leta 1918. so Kruse-ja pomilostili, ko je bil že 25 let zaprt.

Šele sedaj, torej po 47 letih, pa se je posrečilo nekemu odvetniku dognati, da je neki človek, ki je bil glavna priča proti Kruseju, nekje v južni Ameriki umrl in da je tudi ta človek pred svojo smrtjo povedal, da je krivo pričal. To svojo izjavo je narekoval tudi ameriškemu notarju na zapisnik. Šele na podlagi te izjave je mogel napraviti odvetnik potrebne korake za obnovitev procesa. Seveda bo oprostitev, ki bo sedaj brezdvomno prišla, le moralnega pomena, 25 let ječe pa sedaj že 70letnemu Kruse-ju ne more nihče več odtehtati.

BOŽIČNA DARILA
nudi v največji izberi, po najnižjih cenah staroznana tvrdka
F. M. SCHMITT
LJUBLJANA
Pred Skofijo 3. Lingarjeva 4.
914

Humor.

»Ti praviš, da si se vozil po vseh morjih, pa vendar nobenega morja ne poznaš?«
»Seveda ne — vozil sem se namreč v podmorniku!«

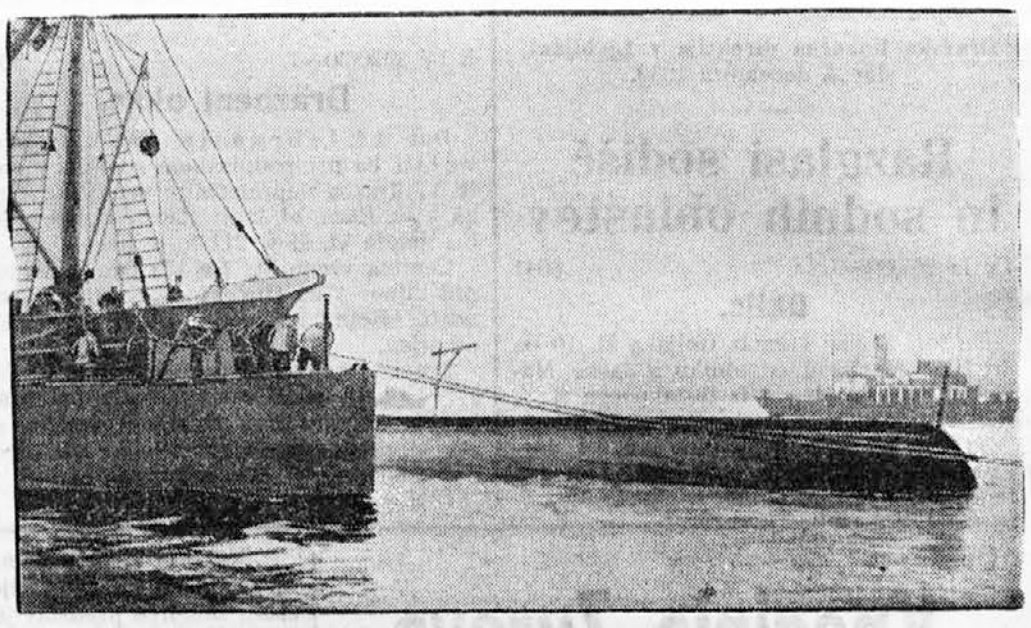

Razbita jadrnica »Lütt«.
Pred 4 tedni je odplula iz Hamburga jadrnica »Lütt«, ni pa prišla na svoj cilj. Šele po 4 tednih so naleteli na ostanke ladje v bližini pristanišča Swinemünde in dva parnika sta privlekla uničeno ladjo tja. Od posadke niso našli še nikogar.

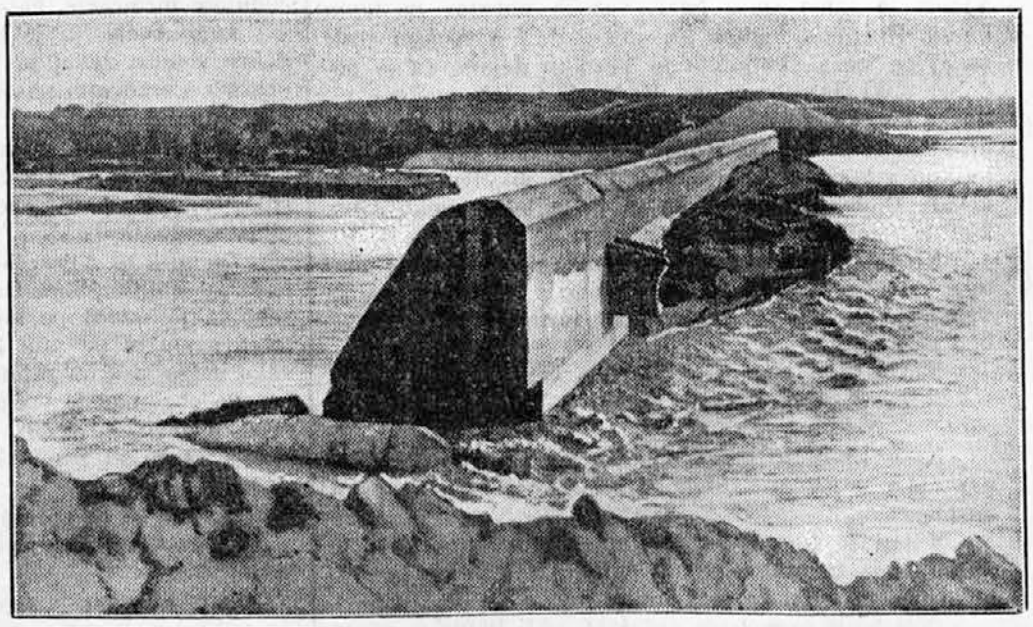

Porušen jez v Teksasu.
Teksas je »država« v Zedinjenih državah Severne Amerike. Jako rodovitna dolina v tej »državi« je dolina reke Neuxes; ta reka pa je nedavno vsled silnega deževja prestopila svoje bregove in povodenj je podrla velik jez, takozvani »Mathis-ov« jez, ki so ga bili šele lani dogradili. Jez je veljal 150 milijonov dinarjev, danes pa so ostale od njega le še ruševine

Izdaja tiskarna »Merkur«, Gregorčičeva ulica 23. Za tiskarno odgovarja Otmar Mihálek. — Urednik Milan Zadnek. — Za inseratni del odgovarja August Kozman. — Vsi v Ljubljani.